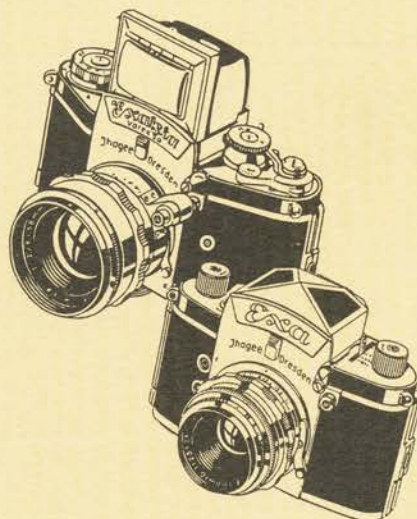

Kameradinnen

für das ganze Leben –
hochbegabt und vielseitig die eine,
einfach und flott die andere.

EXAKTA Varex und EXA,
die beiden Schwestern
aus guter Familie

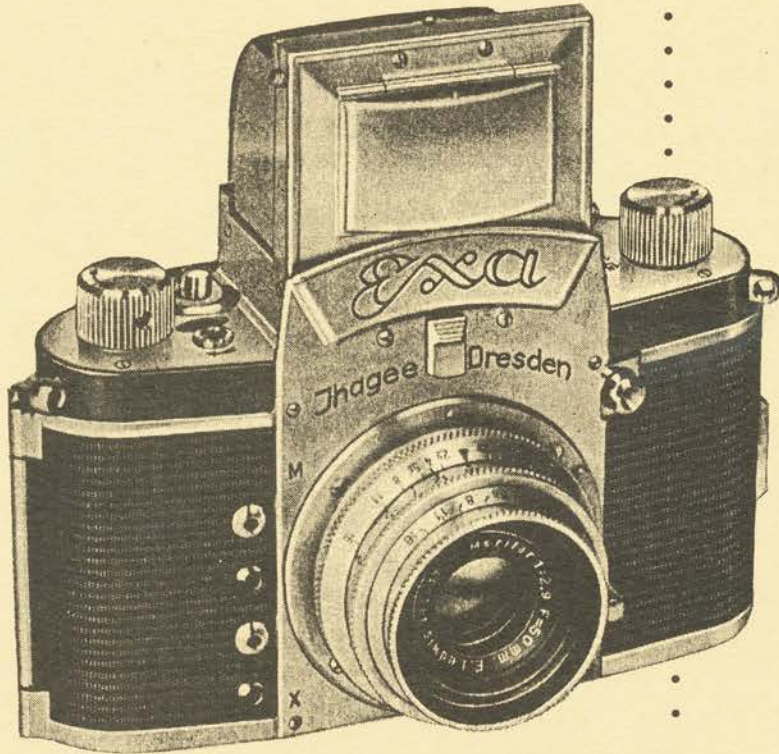

IHAGEE KAMERAWERK AG ■ DRESDEN A 16

Reklame fra 1952.

EXA.....

24 x 36 mm, 36 optagelser — Speciel spaltelukker med tiderne B, 1/25, 1/50, 1/100, 1/150 — Filmspærre — Udskiftelig optik med bajonetfatning — Opklappelig bagklædning — Kan anvendes med to kassetter — Synkronisering for Photoflux og elektronblitz — To søgere: matskivesøger med indstillingslup samt sportsøger, udskiftelig med prismsøger — Kameraet er specielt velegnet til såvel makro- som mikrofoto-grafering (specialbrochure herom kan rekvireres) — Alt tilbehør fælles for EXA og EXAKTA

EXA med Meritar I: 2,9/5 cm T ..... kr. 650,00 brt.
+ afgift kr. 121,88

Specialtilbehør
Teleobjektiv: Trioplan I: 2,8/10 cm T ..... kr. 414,00 brt.
Prismsøger ..... kr. 324,00 brt.

ERIK NIELSEN . Fotografisk Handelshus

ROSENGÅRDEN 12 . KØBENHAVN K . TELF. MINERVA 2600

Samling: Danmarks Fotomuseum.

Forside:

Kameratinder

For hele livet -

Intelligent og alsidig er den ene,

Enkel og flot den anden.

Exakta Varex og Exa,

To søstre af god familie.

En ægte socialrealistisk reklame fra 1959.

Indhold

**Bogtrykkeren beklager at "sætternissen" havde en dum dag
- derfor dette nyoptryk!**

2

Exa

4. del

Svend Erik Jeppesen

11

Hvorfor hedder det: KODAK?

"You press the button - we do the rest"?

Flemming Berendt

18

Bog & udstillingsomtale:

Industri- og Filmmuseet i Wolfen

Andrea Mähl

20

Det National Fotomuseum

- en nations billedhukommelse

Flemming Berendt

24

Fotomässan i Göteborg

Rapport:

Andreas Trier Mørch

29

Samlerdillen

Bevaring af fotografika:

- prestorlukkeren

Svend Frederiksen

Stort jubilæum i Olofsröm

Nils-Harald Ottoson

36

Dit & Dat

**Mødereferat, anvisningssalgslisten,
møderækken**

Layout & redaktion: Flemming Berendt

EXA

- navnet på en række populære amatørkameraer fra *Ihagee Kamerawerk*

4. del

Svend Erik Jeppesen

I tre tidligere artikler i *Objektiv* er der berettet om *Ihagee Kamerawerks* omtumlede skæbne og om årsagen til, at virksomheden har indskrevet sig i fotohistorien: I 1936 lanceredes *Kine-Exakta* – verdens første enøjede spejlreflekskamera til 35mm kinofilm. I stadig forbedrede versioner – fra *Kine-Exakta* til *Exakta VX1000* – var denne kameramodel virksomhedens prestigeprodukt. I dette og et senere afsnit berettes om *Exa*-modellerne, der fra 1950 udgjorde virksomhedens prisbillige og populære amatør SLR-kameraer.

Exa-modellerne består af to temmelig forskellige typer af kameraer. Den ene type, *Exa I* (oprindeligt blot *Exa*), er forsynet med en såkaldt klaplukker og har udskiftelig søger. Den anden type, *Exa II*, er forsynet med en lodret løbende stofspaltelukker og har fast indbygget prismesøger. Da *Exa* fra starten blandt andet var tænkt som et supplement til *Exakta*, blev *Exa* forsynet med samme bajonetfatning som *Exakta*. Denne fatning blev benyttet til *Exa* helt frem til 1977. Da blev *Exa Ia* erstattet af *Exa Ib*, der er forsynet med M42 gevindfatning. Herved kunne man drage yderligere nytte af de mange *Praktica*-objektiver, der var solgt på hjemmemarkedet i DDR.

Baggrunden for lanceringen af *Exa*

I modsætning til *Ihagees* meget omfattende og forskelligartede produktprogram i perioden før 2. Verdenskrig har efterkrigsproduktionen været koncentreret om *Exakta* som virksomhedens prestigeprodukt og *Exa* som det prisbillige og ydedygtige amatørkamera. *Exakta* udgjorde kernen i et omfattende kamerasystem. *Exa* var tænkt som en prisbillig komponent i dette system og fungerede som et interessant supplement til *Exakta*, dog med visse konstruktionsbetingede begrænsninger. I hele efterkrigsperioden producerede *Ihagee Kamerawerk* i Dresden, når der ses bort fra de tidlige, mislykkede forsøg på at skabe en produktion af et 6x6 kamera, ikke andre kameramodeller end småbilledkameraerne *Exakta* og *Exa*. Hvad angår produktstrategi gik man således fra den ene yderlighed til den anden – fra mangfoldighed til specialisering.

Exa Varex

På forårsmessen i Leipzig i 1950 præsenterede *Ihagee Kamerawerk* det såkaldte "dobbeltssystem-kamera" *Exakta Varex* som afløser for *Kine-Exakta*

II. Samtidig præsenteredes det helt nye kamera *Exa Varex*, der ligeledes var et dobbeltssystem-kamera, hvilket vil sige, at kameraet havde et udskifteligt søgersystem med mulighed for at montere såvel prisme- som lysskætsøger. For at understrege det nære slægtskab med *Exakta Varex* lanceres kameraet i første omgang som *Exa Varex*. Navnet ændredes dog hurtigt blot til *Exa*.

Forårsmessen i Leipzig i 1950 var en betydningsfuld begivenhed for DDR. DDR blev som bekendt grundlagt i oktober 1949, og forårsmessen i 1950 var derfor den første Leipziger Messe, hvor den nye stat havde mulighed for en samlet markering af sin industrielle formåen. For de enkelte virksomheder var messen også en vigtig mulighed for at fremvise egen formåen både i forhold til konkurrenterne i DDR og i Vesttyskland. Med præsentationen af *Exakta Varex* og *Exa Varex* (samt *Exakta 6x6*) markerede *Ihagee Kamerawerk* sig med en stor styrke, der i løbet af den næste 10 års periode kulminerede med det på daværende tidspunkt mest omfattende og avancerede SLR-kamerasystem.

Willy Teubner var ansvarlig for udviklingen af *Exa*

Willy Teubner, der i øvrigt fostrede ideen til det udskiftelige søgersystem til *Exakta* og *Exa*, var konstruktionsansvarlig for *Exa* fra starten i 1950 og frem til 1954, og han må formentlig tilskrives ansvaret for udviklingen af dette kamera med den helt specielle lukkertype – klaplukkeren. Willy Teubner kom til *Ihagee* allerede i 1928. Han var en af Karl Nüchterleins fortrolige medarbejdere, og var med i udviklingen af både *Standard-Exakta* og *Kine-Exakta*. Willy Teubner er dog mest kendt for sit stærke engagement i arbejdet med at udvikle et 6x6 SLR-kamera for *Ihagee*. Dette udviklings-

EXA – den verdenskendte EXAKTA's lillebror – er det kamera, enhver fotointeresseret har øverst på ønskesedlen. EXA, der er konstrueret efter samme princip som EXAKTA, er en enøjlet spejrefleks. De får derfor altid nøjagtigt det billedudsnit på filmen, som De ser i søgerens matskive, og De kan således ved et blik i søgeren bedømme det færdige billedes komposition.

Størstedelen af EXAKTA's store tilbehørsprogram kan anvendes til EXA, som rummer uanede muligheder.

– fra kr. 315,–

Lad Deres fotohandler vise Dem EXA – årets bedste julegave og verdens billigste enøjede småbilled-spejrefleks-kamera.

Glædlig jul!

arbejde førte i første omgang til lanceringen af den trapezformede version af Exakta 6x6, der præsenteredes på forårsmessen i Leipzig i 1939. På grund af problemer med filmfremføringen kom der først gang i en serieproduktion sidst på sommeren, men allerede i november samme år stoppede man produktionen af dette kamera, formentlig som følge af en begyndende omstilling til krigsproduktion, men måske også på grund af vedvarende problemer med filmfremføringen.

I 1951 forsøgte man at genoptage produktionen af dette kamera, dog i en forbedret version i forhold til førkrigsmodellen. Richard Hummel nævner i sin bog "Spiegelreflexkameras aus Dresden", at det var Willy Teubner, der holdt fast ved, at der skulle ske en fornyet lancering af dette kamera – dette til trods for førkrigsmodellens manglende funktions-sikkerhed. Også med den nye version var der problemer. Filmfremtrækket fungerede stadig ikke ordentligt til trods for, at konstruktionen var ændret i forhold til førkrigsudgaven. Ifølge Richard Hummel blev der i 1951 i en slags pilotserie fremstillet 350 stk. af efterkrigsmodellen. En egentlig produktion derudover kom aldrig i gang. Herefter opgav Willy Teubner denne model, men han arbejdede videre på ideen om at udvikle et 6x6 SLR-kamera. I 1953 lanceredes da også et helt nyt 6x6 SLR-kamera – denne gang med horisontal filmtransport og udskifteligt filmmagasin i en udformning à la Hasselblad. Udadtill blev dette kamera vel modtaget, men internt på fabrikken skabte det store spændinger. Heller ikke dette kamera fungerede pålideligt. Blandt andet på grund af et kompliceret funktionsforløb, var der også her problemer med filmfremtrækket.

Gensidige beskyldninger mellem ledelse, konstruktør og mekanikere førte i første omgang til en nyvurdering af modellen. Da den alligevel sattes i produktion i 1954 viste det sig efterfølgende, at der stadig var så store problemer, at hovedparten af en produktion på godt 2.000 stk. ikke fungerede tilfredsstillende. Det kan i den forbindelse nævnes, at en af Henrik Steinmetz' første opgaver som nyansat hos Erik Nielsen A/S var at returnere hele sendingen af de 50 stk., der var leveret til Danmark af dette kamera! Det fortælles endvidere, at man kun var i stand til at opspore de 48 stk. af leverancen. Der er således reelt importeret 2 stk. til Danmark af, hvad der i dag er en stor sjældenhed. Ud over de interne spændinger på fabrikken havde forsøget på at udvikle dette kamera kostet Ihagee et betragteligt beløb i udviklingsomkostninger. Willy Teubner drog en personlig konsekvens af fiaskoen. Han forlod DDR og fik i øvrigt efterfølgende ansættelse ved Regulafabrikken King KG i Bad Liebenzell med ansvaret for udviklingen af Regula Reflex. Man mærker i Richard Hummels beskrivelse af de vanskeligheder, Ihagee havde med forsøget på at udvikle et 6x6 SLR-kamera, de spændinger, der var mellem ham og Willy Teubner. Med Willy Teubners afgang var vejen banet for i 1955 at genansætte Richard Hummel ved Ihagee Kamerawerk – denne gang som chefkonstruktør. Hummel havde nemlig i 1951 måttet forlade Ihagee på grund af uoverensstemmelser med Willy Teubner om lukkeren i den første model af Exa.

EXAKTA Varex 24x36 mm, die Doppelsystem-Kamera.
Weiterentwicklung unseres altbewährten Kleinbild-Modells mit den Vorzügen der einäugigen parallaxenfreien Reflex-Einstellung: Sucherbild und Aufnahme stimmen stets überein! Dazu alle Eigenschaften einer Spitzkamera: Handliche elegante Form. Bis ins letzte durchkonstruiert. Schlitzverschluss von $\frac{1}{1000}$ bis 12 Sekunden. Zeitaufnahmen jeder Dauer. Selbstauslöser von $\frac{1}{1000}$ bis 6 Sekunden. Zubehör für alle Aufgaben, insbesondere Mikro- und Nahaufnahmen.

Das „Doppelsystem“ der EXAKTA Varex, etwas grundsätzlich Neues! Zum Beobachten und Einstellen des Bildes erstmalig bei einer Kleinbild-Kamera zwei getrennte Arbeitssysteme:

1. Der bekannte Lichtschacht mit dem Einblick „von oben her“ und
2. ein Prismensucher zum direkten Anvisieren des Motivs. Die EXAKTA Varex wird in Augenhöhe gehalten und das auch seitenrichtige Sucherbild in der Aufnahme richtung betrachtet.

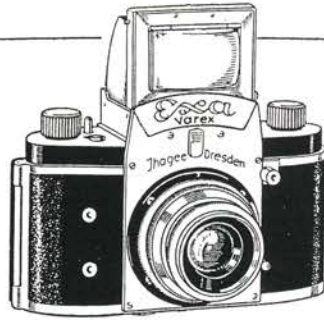
Lichtschacht und Prismensucher sind auswechselbar und werden wahlweise der Aufgabe entsprechend eingesetzt. Es gibt künftig keine Frage mehr „ob Spiegelreflex oder Kamera mit Durchblicksucher“. Die EXAKTA Varex verwendet beide Systeme, jedes dann, wenn es den besseren Erfolg verspricht:

Der Lichtschacht für Aufnahmen mit der Kamera unter Augenhöhe (Personen, Tiere, Kinder, Pflanzen, Kleinstmotive (Makro- = Nah-Aufnahmen), beim Arbeiten vom Stativ aus und im Atelier (Reproduktionen, Stilleben, Porträts, Mikroaufnahmen usw.). Das helle, aufrechtstehende Mattscheibenbild wird mit beiden Augen völlig und sehr bequem überblickt.

Der Prismeneinsatz für „Tempoaufnahmen“ (Schnappschüsse, Sport, Reportagen, Bühnen- und Varietéaufnahmen usw.). Kamera in Augenhöhe. Stets ein seitenrichtiges Sucherbild (auch bei Hochaufnahmen). Blickrichtung und Aufnahme richtung sind gleich. Auch die Bewegungen eines Objektes und seines Bildes im Sucher sind gleich. Das ermöglicht das „Mitziehen“ der Kamera.

EXAKTA Varex

EXA Varex

Eine weitere Neuerung der EXAKTA Varex: Das doppelte Blitzlicht-System.

1. An der einen Vorderseite der bekannte Vakublitzanschluß (V).
2. Andererseits der neue Anschluß für Elektronenblitze (E).

Damit sind die modernsten Elektronenblitz-Geräte (z. B. „Blaupunkt“, „Mannesmann“ usw.) mit dem Verschluss der EXAKTA Varex synchronisiert. Das ist etwas für den Reporter und Fachphotographen! Belichtung: $\frac{1}{5000}$ Sekunde. Verblüffende Ergebnisse mit schärfster Wiedergabe selbst bei schnellsten Bewegungen.

EXA Varex 24x36 mm, die preiswerte Kleinreflex. Nicht jeder Käufer kann die Eigenschaften der EXAKTA Varex voll ausnützen; man wünscht eine einfachere, doch nicht minder zuverlässige Spiegelreflex zu niedrigerem Preise.

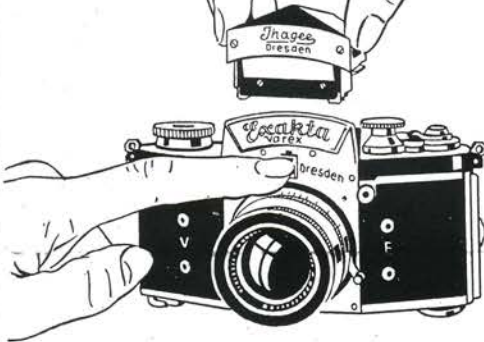
Wir stellen deshalb unsere neue EXA Varex für Kleinbilder 24x36 mm vor! Grundaufbau genau wie das Schwester-Modell: Einäugige Spiegelreflex, ohne Parallaxe. Kein Unterschied zwischen Sucherbild und Aufnahme. Doppelsystem-Kamera mit auswechselbarem Lichtschacht, der durch den Prismensucher ersetzt wird (siehe Beschreibung der EXAKTA Varex).

Verwendbar für sämtliche Arbeitsgebiete der EXAKTA Varex: Alles Zubehör ist für beide Modelle zu benutzen (auch die Objektive bis 12 cm Brennweite). Nah- und Mikroaufnahmen ohne Schwierigkeiten. – Sonstige Ausstattung: Leichtmetallgehäuse, gut beledet. Metallteile emailliert oder verchromt. Präzisionsverschluss mit Hebeleinstellung für Zeitaufnahmen (B) und Momente von $\frac{1}{250}$, $\frac{1}{500}$, $\frac{1}{1000}$ und $\frac{1}{2000}$ Sekunden. Kupplung von Verschluss, Filmtransport und Spiegeleinstellung, daher niemals Doppelbelichtungen. Automatisches Zählwerk bis 36 Aufnahmen. Auswechselbare Objektive in Bajonettverschluss. Filmrückspulung, jedoch auch eingerichtet zum Aufwickeln des belichteten Films in jede normale Kassette. Vakublitzanschluß. Lichtschacht (mit zwei starken Lupen), auch als Sportsucher verwendbar.

Die Grundausrüstung ist mit Objektiv Trioplan 1:2,9/f = 5 cm vorgesehen.

Zur Frühjahrsmesse 1950

Neue Modelle

EXAKTA Varex

24x36 mm
die Doppelsystem-Kamera

EXA Varex

24x36 mm
die preiswerte Kleinreflex

Es erschienen ferner: Neue Ergänzungsgeräte zur Exakta-Vakublitzeinrichtung.

1. **Zusatzblitzhalter** für 2. Blitz (ausgerüstet mit Schnellspanner für Blitze aller Größen und Sockelarten, Reflektor, Ständer mit Stativgewinde und einem langen Kabel).
2. **Doppelgewinde**, um Blitzhalter am Stativgewinde der Exakta-Vakublitzeinrichtung anschrauben zu können.
3. **Schraubzwinde** (mit Stativgewinde) für den Blitzhalter. Damit kann der 2. Blitz entfernt von der Einrichtung an Möbeln und Geräten angebracht und dort gleichzeitig oder auch allein gezündet werden (wichtig für Seiten- und Oberlicht!).
4. **Kontakteinsatz** für den Batteriehalter der Exakta-Vakublitzeinrichtung zum Anschluß an einen Akkumulator.

Soweit unser Kurzbericht über die wichtigsten Neuerscheinungen aus unserer Produktion! Ausführlichere Auskünfte und Ratschläge in allen technischen Fragen erteilt jederzeit gern unser „Kundendienst“. – Unsere Verkaufsabteilung unterrichtet jeden Interessenten über die Liefermöglichkeiten und die damit verbundenen amtlichen Vorschriften.

Für den Export sind unsere Erzeugnisse bei Beachtung der gesetzlichen Verfügungen freigegeben. Wir bitten deshalb alle Exportkunden, sich ebenfalls an unsere Verkaufsabteilung zu wenden.

Abschließend noch ein Hinweis von besonderer Wichtigkeit: Die EXAKTA Varex 24x36 mm entspricht im Prinzip vollkommen unserer altbewährten KINE-EXAKTA. Deshalb können sämtliche Sonderdruckschriften für dieses Modell ohne weiteres auch auf die neue Kamera angewendet werden.

Genauere Postanschrift:

Blasewitzer Straße 41-43

Fernruf: Dresden 531 21, 4 25 49

Telegramm-Adr.: Ihagee Dresden

EXAKTA *Varex*

Safari-manden,
radioforhandler Knud I. Schmidt,
Ordrup:

Noget af det vigtigste ved en safari
er, at kameraudstyret
kan løse alle forekommende
opgaver, og at det ikke svigter.

Inden jeg påbegyndte min
40.000 km lange rejse til Afrika,
gjorde jeg derfor
en hel del ud af at finde frem til
det kamera, der måtte
formodes at være det bedst egnede.

Jeg valgte EXAKTA Varex
og kan kun udtrykke
min glæde over dette valg.

Det fungerede strålende under Afrikas stærkt vekslende
klimatiske forhold — fra Saharas støv
og tørre luft til Belgisk Congos
fugtige klima — og det lod mig aldrig i stikken.

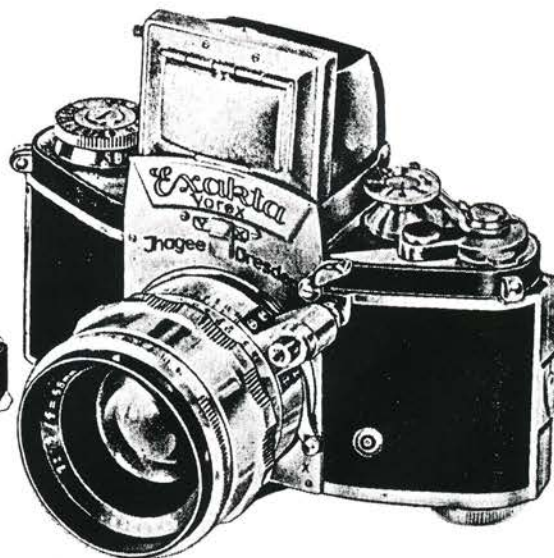
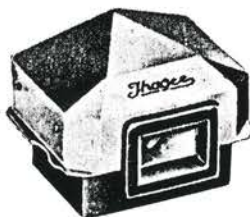
En ting lærte jeg at sætte særlig pris på,
nemlig muligheden for hurtig udskiftning af optik. Det
viste sig nemlig, at man kun får gode
billeder af de indfødte, når man bruger teleoptik.

Kommer man for nær, bliver
de unaturlige og stive. Og ved dyreoptagelser er
televinslerne selvfølgelig absolut nødvendige.

Alt i alt kan jeg sige, at EXAKTA
Varex efter min opfattelse er det ideelle kamera
til safaribrug.

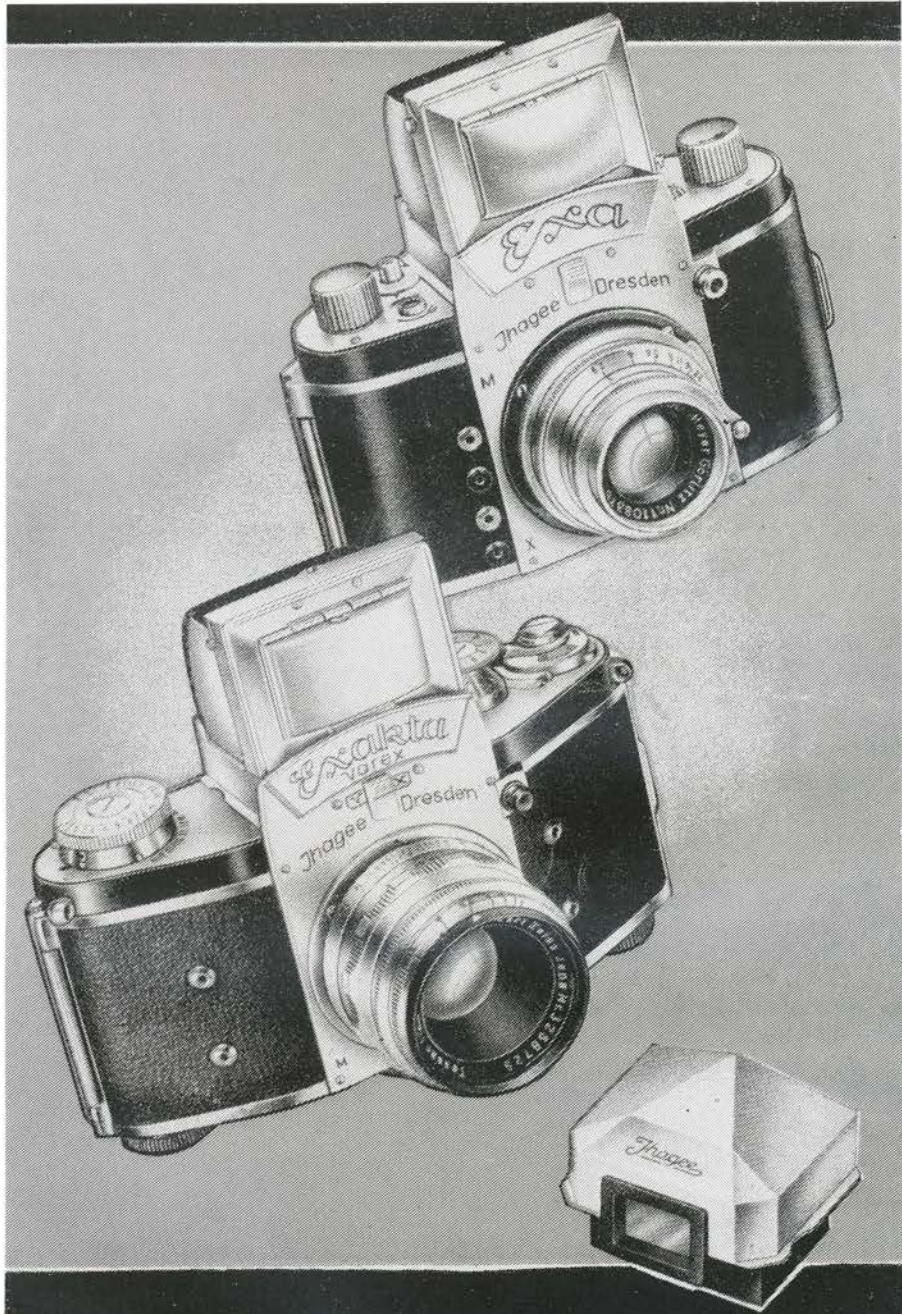
Samling: Danmarks Fotomuseum.

Thagee
KAMERAWERK
AKTIENGESELLSCHAFT

GENERALREPRÆSENTANT: ERIK NIELSEN . FOTOGRAFISK HANDELSHUS . KØBENHAVN K.

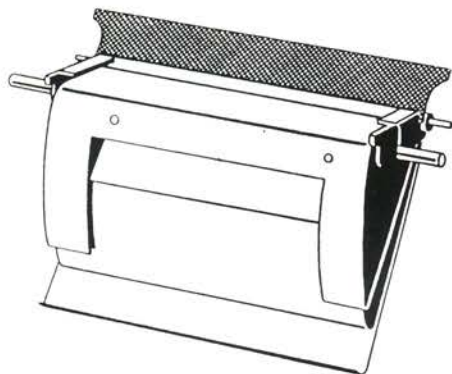

Nye Muligheder

Lukkeren i Exa Varex

Exa Varex var forsynet med en såkaldt klaplukker, der ud over B havde tiderne 1/25, 1/50, 1/100 samt 1/250 sekund. Klaplukkeren er en effektiv, robust og særdeles enkel lukkerkonstruktion. Lukkeren består af to klapper, der begge nærmest har form som en del af en cylinder. På den øverste klap er anbragt et spejl på oversiden samt i øvrigt en udskæring, der tillader lysgennemgang til eksponering.

Den effektive klaplukker.

Når lukkeren er spændt, står spejlet i en vinkel på 45° i forhold til matplanet, og spejlet har den helt sædvanlige funktion i et SLR-kamera. Inden i den øverste klap med spejlet sidder den nederste klap. Når lukkeren er spændt, er der lystæt mellem de to klapper. I det øjeblik lukkeren udløses, vipper klappen med spejlet de 45° op til vandret position, og gennem hullet i denne klap bliver filmen eksponeret. Med en forudbestemt forsinkelse bevæger den anden klap sig så derefter de 45° op i den første klap, hvorefter der igen er lystæt mellem de to klapper. Forsinkelsen mellem de to klapper, svarende til den ønskede eksponeringstid, justeres med en pal, der er anbragt på kameraets overside. Når lukkeren igen spændes, føres de to klapper samlet tilbage til udgangspositionen.

Som det fremgår, er klaplukkeren en meget enkel lukkerkonstruktion. Den har imidlertid to væsentlige begrænsninger. For det første er det ikke muligt at konstruere en klaplukker med særlig korte lukkertider. For det andet er det på grund af en konstruktionsbetinget vignettering ikke muligt at benytte objektiver med en længere brændvidde end maksimalt 135mm.

Det førstnævnte problem viste sig allerede fra starten. Som tidligere nævnt var den korteste lukkertid på de første Exa'er 1/250 sekund. Det viste

sig imidlertid, at man i praksis ikke var i stand til at opnå denne lukkertid. Ifølge Richard Hummel kom der fra starten reklamationer over bevægelsesuskarphe- ved en eksponeringstid på 1/250 sekund. I begyndelsen opfattede man på fabrikken disse reklamationer som kvæulanteri, men en nærmere undersøgelse viste dog, at der ikke kunne opnås så kort en lukkertid. Forsøg viste, at den korteste lukkertid, der kunne opnås, snarere var cirka 1/150 sekund. Efter at have fremstillet godt 1.000 eksemplarer af kameraet erkendte fabrikken dette og ændrede graveringen fra 1/250 til 1/150 sekund! Da fabrikken endvidere, når et kamera blev indleveret til reparation, udskiftede den oprindelige topplade, med en, der var forsynet med den nye lukkertidsgravering, er det klart, at et kamera med en toppladegravering på 1/250 er en absolut sjældenhed.

Det er imidlertid et åbent spørgsmål, om netop 1/150 var det rigtige valg, eller om man faktisk kunne have valgt en lidt kortere tid. Da man med lanceringen af Exa I i 1962 gik over til at benytte geometriske lukkertider, ændrede man den korteste lukkertid til 1/175 uden tilsyneladende i øvrigt at foretage konstruktive ændringer af lukkeren. Endvidere viser flere tests, blandt andet én, der blev bragt i det engelske "Amateur Photographer" i 1965, at medens den nominelle tid var sat til 1/175, så viste en testmåling, at den faktiske tid var på 1/220 sekund!

Lukkertidsændringen fra 1/250 til 1/150 må siges at være betragtelig – og udtryk for en mærkbar degradering af kameraet.

Det har ikke været rart for Willy Teubner at stå model til denne ændring, og måske har den været en af de uheldige begivenheder, der til sidst fik ham til at forlade Ihagee (og DDR). Uoverensstemmelserne om den korte lukkertid på Exa førte som nævnt til, at Richard Hummel efter en kortvarig ansættelse måtte forlade Ihagee.

Som bekendt opstår der vignettering, når Exa'en anvendes med teleobjektiv med en brændvidde over 100-135 mm samt ved udtræk af objektiver i forbindelse med anvendelse af bælgudstyr eller mellemringe. Problemet opstår som følge af den specielle lukkerkonstruktionen. For at sikre lystæthed når de to klapper er lukket mod hinanden, føres den nederste klap ind i en slids i den øverste klap. Denne slids skygger – populært sagt – under eksponeringen for et bånd af lys, der egentlig skulle eksponere den øverste del af filmen.

Når objektivets udgangspupil er tilstrækkelig lille, og billedvidden er tilstrækkelig kort, skygger slidsen ikke, og der sker følgelig heller ingen vignettering.

Vignetteringen opstår derfor som en kombination af en for stor udgangspupil og en for lang billedvidde. Generelt gælder det, at des større et objektivs lysstyrke er, des større er objektivets udgangspupil. Endvidere gælder det generelt, at jo længere et objektivs brændvidde er, jo længere er objektivets billedvidde – i begge tilfælde med risiko for, at lukkeren vignetterer. Når f.eks. Carl Zeiss Jena Sonnar 4/135mm i modsætning til Meyer Orestor 2,8/135mm næsten ikke medfører vignettering, skyldes det netop, at Sonnaren har en lille udgangspupil kombineret med en relativ kort billedvidde.

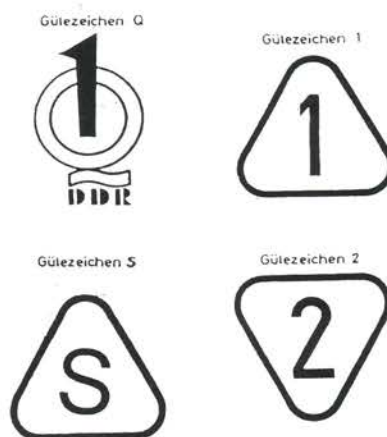
DDR's kvalitetskontrol af forbrugsvarer

I DDR indførte man i 1951 en statslig kvalitetskontrol af varer – en kontrol, der i princippet omfattede både produktionsgoder og forbrugsgoder. Ansvar for kvalitetskontrollen lå hos DAMW (Deutsche Amt für Messwesen und Warenprüfung), i 1965 ændret til ASMW (Amt für Standardisierung, Messwesen und Warenprüfung).

Richard Hummel elskede at underholde med en historie om dengang, den statslige kontrolmyndighed skulle foretage en fornyet kvalitetskontrol af en af modellerne af Exa. Inden denne historie fortælles, skal der dog først gives nogle oplysninger om kontrolsystemets opbygning.

Det skal indledningsvis nævnes, at dette kontrolsystem blev lavet om adskillige gange og gennemgik ret store ændringer i løbet af de cirka 40 år, systemet eksisterede. Beskrivelsen i denne artikel er derfor summarisk, men indeholder forhåbentligt alle de væsentlige træk.

Som udgangspunkt for den statslige kvalitetskontrol eksisterede der i DDR en anmelde- og undersøgelsespligt for materialer og varer. En virksomhed havde altså pligt til at anmelde en vare til kvalitetskontrol, og staten havde pligt til at underkaste varen en kvalitetskontrol. Formålet med denne anmelde- og undersøgelsespligt var i korte træk at sikre en udvikling henimod det højest opnåelige teknisk-videnskabelige niveau for landets produkter samt at sikre, at de planlagte kvalitetsstandarder og den fulde funktionssikkerhed for et produkt blev opnået. Kvalitetskontrollen af forbrugsvarer resulterede i, at et bestemt produkt fik tildelt et såkaldt "Gütezeichen" – godheds- eller kvalitetsmærke, om man vil. I det meste af perioden frem til begyndelsen af 1970'erne eksisterede der de tre kendte kvalitetsmærker "Q1", "1" og "2". I en periode i 1950'erne eksisterede endvidere kvalitetsmærket "S", der så vidt vides svarede til en kombination af "1" og "2". I den senere periode benyttedes kun mærket "Q1".

DDR's kvalitetsmærker

Efter at have været underkastet den statslige kvalitetskontrol ville et produkt således få tildelt (normalt for en periode på to år) et af de tre kvalitetsmærker. Kvalitetsmærkerne havde følgende betydning (det er vanskeligt at foretage en direkte oversættelse, men det er tilstræbt at være så loyal som mulig over for den originale lovtekst):

"Q1" tildeles produkter af fremragende kvalitet, som befinder sig på det højeste teknisk-videnskabelige niveau og dermed kvalitetsmæssigt svarer til sammenlignelige topprodukter på verdensmarkedet. (Dette kvalitetsmærke fandtes f.eks. på Exakta Varex i 1950'erne samt de fleste objektiver fra Carl Zeiss Jena).

"1" tildeles produkter af god kvalitet, som repræsenterer det internationale niveau, og som dermed svarer til gennemsnittet for de af førende industrilande udbudte produkter af høj kvalitet. (Kvalitetsmærket "1" fandtes f.eks. på Exakta Varex i en senere periode, da dette kamera ikke længere udgjorde et topprodukt på verdensmarkedet, men dog stadig repræsenterede et produkt af høj kvalitet. "1" fandtes endvidere ofte på objektiver fra Meyer Görlitz).

"2" tildeles produkter, som har en for de planlagte anvendelsesformål tilstrækkelig kvalitet, og hvis brugbarhed og funktionssikkerhed er opnået. (Dette kvalitetsmærke omtales ofte som svarende til "DDR-standard" og tildeltes ofte tilbehør af simple karakter som f.eks. mellemringer, bælgedstyr og filtre).

Kine Exakta

1936 - 1996

A DIAMOND
JUBILEE
CELEBRATION

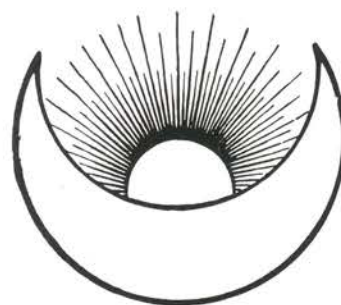
Når der tales om disse kvalitetsmærker, skal det understreges, at der er tale om en kontrol af et produkt som helhed. Der er altså ikke tale om, at der foretages en kvalitetsvurdering af de enkelte apparater. Det er en gængs, sejlivet og selvfølgelig ganske underholdende myte, at hvert eneste kamera eller objektiv blev kvalitetskontrolleret, og at de bedste apparater gik til eksport til Vesten, medens apparaterne af en ringere kvalitet gik til hjemmemarkedet i DDR eller til de øvrige østeuropæiske markeder. Dette har intet på sig. Når man kan finde identiske produkter f.eks. både mærket med "Q1" og "1", skyldes det udelukkende, at det samme produkt har været kvalitetsvurderet på forskellige tidspunkter, og at den tekniske udvikling har medført en kvalitetsmæssig revurdring – f.eks. som det er nævnt for Exakta Varex.

Kvalitetskontrol af Exa

Nu tilbage til Richard Hummels historie om dengang Exa skulle kvalitetskontrolleres af ASMW. Hummel fortæller at:

"Exa blev angrebet af ASMW på grund af den simple lukker, og fra ASMW sagde man, at det var slut med det gamle kvalitetsmærke – Exa var et "Scheißkamera". Ok, så ASMW kom til Dresden og meddelte mig, at Exa nu engang var et elendigt kamera og så videre og så videre. Det gjorde mig simpelthen rasende. Og da sagde jeg så til dem, at nu tager vi et Exa og et stort literglas – et glas med vand. Vandet bringer vi i kog her på en gasflamme, og så tager vi Exa'et og putter det i vandet. Vi koger det i et kvarter, tager kameraet op, og hvis lukkertiderne stadig ligger inden for de angivne tolerancer, giver ASMW en kæmpeomgang i "Werk III". Hvis lukkertiderne ligger uden for tolerancerne, ja, så giver Ihagee en ordentlig omgang i Werk III. De to parter blev enige – og det skulle være en ordentlig omgang! Man kogte derefter kameraet, men læderbetrækket faldt af, og man fik en herlig brun sovs som følge af betræk og klæbemiddel! Altså måtte vi fiske betrækket op og koge kameraet forfra med nyt vand. Derefter ud med kameraet, der stadig var så varmt, at vandet, efter at kameraet var blevet rystet, hurtigt fordampede af sig selv.

Det var ved ellevetiden om formiddagen. Der blev lavet en prøve af kameraets lukkertider, og se så: alle lukkertiderne lå inden for tolerancerne. Dette var i virkeligheden en selvfølge, fordi lukkeren på grund af de to klapper og en fjeder overhovedet ikke havde et moment, der kunne ændres! Dertil kom, at lukkerdelene ligesom på Exakta Varex var lavet af rustfrit materiale, så i praksis kunne der ikke ske noget med lukkeren. Det var således blevet fastslået, at lukkertiderne lå inden for tolerancerne, og kl. 11

Schutzmarke

drog alle til Werk III. At man stadig var der sent om aftenen, var naturligvis et rent tilfælde!"

Så vidt Richard Hummel.

"Werk III"

Hvad var Werk III egentlig? Werk I var jo stamværket – hovedfabrikken på Blasewitzer Strasse 41-43, og Werk II var en mindre fabrik "på den anden side af gaden" på Blasewitzer Strasse 60. "Werk III" var imidlertid slet ikke nogen fabrik, men derimod den kendte og meget værdsatte restaurant Artushof på Fetscherplatz – fra Ihagee skulle man blot lidt op ad Blasewitzer Strasse, rundt om hjørnet og et par hundrede meter hen ad Fetscherstrasse. Artushof var stamrestaurant for de ledende funktionærer ved Ihagee, og det siges, at der her er foretaget meget af Ihagees "forsknings- og udviklingsarbejde". Det samme gælder for Zeiss Ikon og senere Pentacon, hvis fabrikker jo også lå i nærheden. Selvom bygningen stadig findes, eksisterer Artushof desværre ikke mere som restauranten med de sachsiske specialiteter.

I en afsluttende artikel bringes en gennemgang af de enkelte Exa-modeller.

Litteratur:

- Clément Aguilla og Michael Rouah: *Exakta Cameras 1933-1978*, Hove Foto Books, Hove, 1987.
- Richard Hummel: *Spiegelreflexkameras aus Dresden*, Edition Reintzsch, Leipzig, 1995.
- Richard Hummel: *Exakta 66 – gesuchter 6x6-Klassiker*, Photo Deal, nr. 1, 1996.
- Klaus Wichmann: *Exa: Die Preiswerte Kleinbildreflex*, 2. udgave, Lindemanns Verlag, Stuttgart, 1997.
- Werner Wurst: *Foto-Exkursionen mit der Exa*, Knapp Verlag, Halle (Saale), senere FotokinoVerlag, Leipzig, 1-13. udgave, 1955-1986.

De tidligere artikler om Ihagee og Exakta bragtes i "Objektiv" nr. 74, 78 og 80. ●

Hvorfor hedder det: KODAK?

Hvorfor hedder det:

"You press the button - we do the rest"?

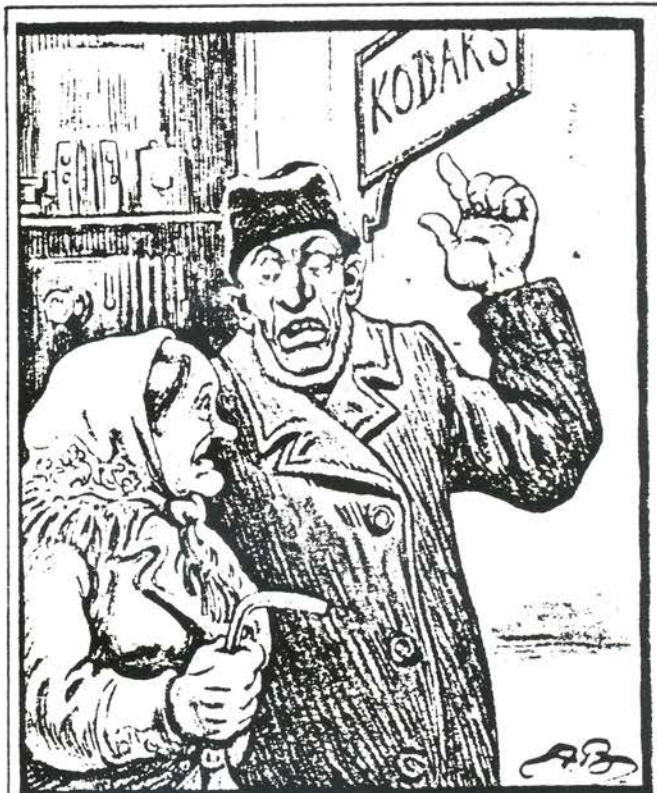
Flemming Berendt

Verdensfirmaet Kodaks grundlægger Georg Eastman, blev, ligesom Henry Ford, banebrydende indenfor grundlæggelsen af et industrielt verdensomspændende firma. Hans utrolige evne til at markedsføre sine fotografiske produkter er et kapitel for sig. I dag opfatter vi Kodaks gule logo og firmaets øvrige koncept, som noget ganske nyt, noget som hører til vor tid, men det er over 100 år siden det hele begyndte. George Eastman var ikke blot en stor opfinder, han var også en forudseende forretnings- og PR-mand. Hans ambition var at fremstille et enkelt, effektivt, simpelt og prisbilligt fotografiapparat for det store flertal af kommende fotoamatører, som blev gjort opmærksom på deres "behov" for at fastholde livets mange oplevelser. Det lykkedes Eastman og en stab af dygtige teknikere, at konstruere et enkelt bokskamera hvis døbenavn var "The Kodak No. 1 ("Factory loaded"), med en rullefilm til 100 eksponeringer, pris 25 dollars. En ny æra begyndte - den moderne amatør fotografi var ikke blot skabt, men fuldbåren og født. De første fabrikslokaler blev hurtigt for små, salget steg hurtigt, og produktionen måtte forøges. I løbet af få år var samlebåndsprincippet indført - tiden var inde til den store markedsføring, og det er her vor historie begynder.

Et logo

George Eastmans valg af firmaets korte, enkle og fyndige navn KODAK var nøje gennemtænkt over en længere periode. Mange andre enkle bogstavssammensætninger blev foreslået, men da ordet skulle kunne udtales og staves let, samt ikke misforstås på andre sprog end amerikansk, var sagen ikke så ligetil. Eastmans store forkærlighed for bogstavet "K" fik imidlertid en afgørende betydning ved den endelige udvælgelse. "K" var tillige det første bogstav i hans mors familienavn: Kilburn. Et af Eastmans mange talenter var netop at skabe enkle ordspil med stor forståelses- og gennemslagskraft. Kodak-logoets gule farve blev valgt ud fra den kendsgerning, at den gule ses bedst på stor afstand og i usigtbart vejr. Nutidens brandbiler har også skiftet farve fra røde til gule! Det skal dog bemærkes at både logo og farve har ændret sig en smule gennem tiderne.

Den 4. September 1888 bliver varemærket KODAK registreret i Amerika, hvorefter verdens øvrige lande følger efter. Før Kodak kunne registreres i England,

Den här teckningen har vi inte fått från Kodak om nu någon skulle tro det. Det är ett av flera tidningstecknars original vi har i vårt arkiv. Artisten är Axel Bäckman (1868—1941) och han var en uppskattad tidningstecknare på sin tid. Illustrationen här är från 1914 då ordet Kodak var synonymt för kamera! Och så här lyder texten på originalets baksida. Gubben: Kodaks? Hva kan de va du, gumma? Gumman: Asch, di menar väl då de ä dags te mjölka.

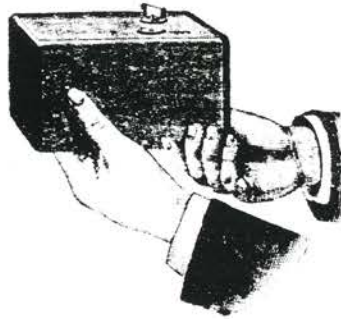
Manden: hvad kan mon dette betyde?

Konen: åh'e, de mener vel at det er tid til at malke.

Daks, betyder: tid til.

THE KODAK.

*"You press the button
We do the rest"*

The Kodak.

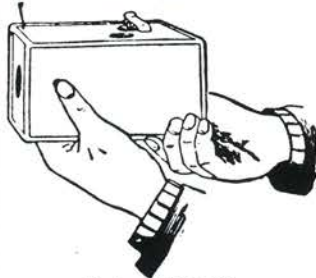
PRICE, \$25.00.

ANYBODY can use the Kodak. The operation of making a picture consists simply of pressing a button. One hundred instantaneous pictures are made without reloading. No dark room or chemicals are necessary. A division of labor is offered, whereby all the work of finishing the pictures is done at the factory, where the camera can be sent to be re-loaded. The operator need not learn anything about photography. He can "press the button"—we do the rest. For sale by all Photo Stock Dealers. Send for copy of KODAK Primer, with sample photograph.

The Eastman Dry Plate and Film Co.
ROCHESTER, N. Y. Fig. 1

Announce i Century Magazine, april 1889.

THE KODAK CAMERA

100
Instantaneous
Pictures!

Anybody can use it. No knowledge of photography is necessary.

The latest and best outfit for amateurs.

Send for descriptive circulars.

Price \$25.00.

The Eastman Dry Plate & Film Co.
ROCHESTER, N. Y.

The Kodak Camera.

"You press the button, we do the rest."

The only camera that anybody can use without instructions. Send for the Primer, free. Fig.

The Kodak is for sale by all Photo Stock dealers.

The Eastman Dry Plate and Film Co.

Price, \$25.00—Loaded for 100 Pictures.

ROCHESTER, N. Y.

Standard-annonce, oktober 1889.

HARPER'S MAGAZINE ADVERTISER.

The Kodak Camera.

PRICE, \$25.00.

This wonderful little instrument supplies the means for the practice of that most fascinating pastime—Amateur Photography—in a manner so simple that all may enjoy it. The KODAK may be used by anybody who can press a button, this comprising the operation of making a picture. One hundred instantaneous views are taken without reloading, and the camera is always ready for use. After the exposures have been made, the camera can be sent to the factory, where the pictures are developed and finished, and a fresh spool of sensitive film—material for another hundred pictures—inserted. If desirable, however, the amateur can finish his own pictures.

The KODAK is invaluable for tourists, yachtsmen, wheelmen, or for anybody who wishes to obtain an accurate illustrated record of the many interesting sights and incidents of a journey, or of every-day happenings. Send for a copy of the KODAK Primer, with sample photograph.

The KODAK is for sale by all Photo Stock dealers.

The Eastman Dry Plate and Film Co.,

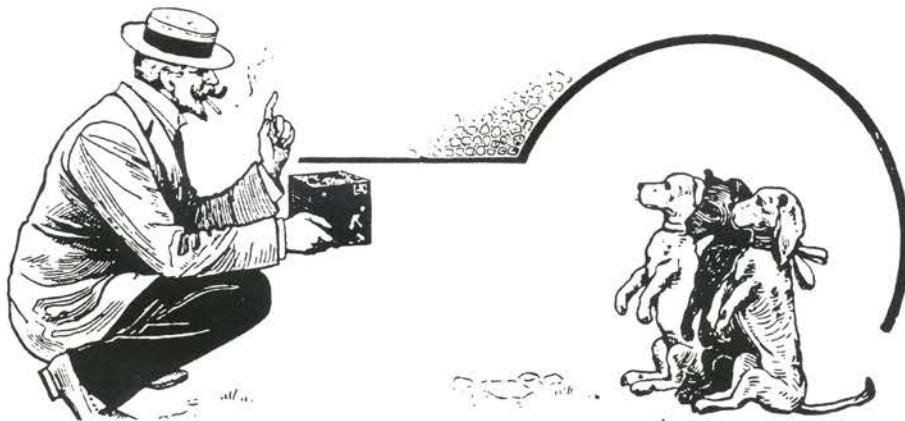
Fig. 2
ROCHESTER, N. Y.

Announce i Harper's Magazine Advertiser, maj 1889.

Så let kan et Kodak No. 1 håndteres, uden at stå af væltepeteren.

Selv sprælske hunde kan fastholdes med en Kodak.

udbad en embedsmand fra Det Britiske Patent Kontor sig et brev fra Eastman med en forklaring på ordets oprindelse, hvortil Georg Eastman svarede:

"Kodak, er ikke et fremmed navn eller ord; det er konstrueret af mig til at opfylde et bestemt formål. Det har følgende fortrin som varemærkeord:

1. Det er kort.
2. Det kan ikke udtales forkert.
3. Det ligner ikke noget andet, og kan ikke forbindes med noget andet indenfor kunsten".

I et brev til John M. Manley, University of Chicago, fra 15. December 1906, slår Eastman fast:

"Med hensyn til ordet Kodak, kan jeg sige, at det helt og holdent var en tilfældig sammenstilling af bogstaver, ikke afledt hverken helt eller delvis fra noget eksisterende ord, men fundet efter lang tids søgen efter et ord, der tilgodeser alle krav til et varemærke. Det væsentligste at det skal være kort; umuligt at stave forkert, hvilket ville ødelægge ordets identitet; det skulle have en kraftig præcis personlighed; og skulle tilgodesse kravene fra forskellige udenlandske varemærke-love, ikke mindst den engelske, der er den vanskeligste på grund af de meget snævre tolkning af loven på den tid".

Kort tid forinden, i juli måned, havde Georg Eastman i Minneapolis på fotografernes årlige møde modtaget en medalje for "Årets fotografiske Opfindelse" (1).

Også kvinder kan betjene en Kodak No. 1.

"You press the button
We do the rest"

Første Kodak

"The No. 1 Kodak" (2) skulle markedsføres ud fra devisen at det var enkelt at bruge. Mange gode råd blev fremført, dels fra Kodak selv, men også fra de mange brugere af bokskameraet (3). Det hele endte med at Georg Eastman skar igennem og lancerede sit første slogan "**Kodak Cameras. You press the button - we do the rest**", men hentydede her til at apparatet blot blev indleveret hos en Kodak-forhandler, hvorefter kameraet blev "ladt" på ny. At frasen blev så populær var en overraskelse for Eastman. I 1889 blev sloganet forenklet en smule, nu hed det: **Press the button -we do the rest**". Senere på året blev den yderligere modificeret, nu hed det: "**The Kodak may be used by anybody who can press a button, this comprising the operation of** ma-

king a picture". Endnu nogle variationer fulgte i kølvandet indtil den endelige udformning - "**You press the button - we do the rest**", et af de bedste reklamesloganer overhovedet. Den tekniske udvikling fik imidlertid i 1897 Kodaks reklamefolk til at udvide deres budskab, nu hed det: "**You press the button , we do the rest; or, you can do it yourself**" - man var nu overgået til kassettesystemet. I Kodaks katalog for 1898 dukker endnu en variant op: "**You is no Kodak but the Eastman Kodak**". Introduktionsteksten lyder: "Det var muligt at finde amatører i de gode gamle vådplade dage. Antallet blev fordoblet med fremkomsten af håndkameraet og tørpladen; det mangedobles da Kodak, rullefilmen og vores tilbud "**You press the button, we do the rest**"

press the button
we do the rest

Jack: Tror du barnet vil være roligt længe nok til at du kan tage et billede, mor?

Mor: Kodak'en fanger hende, hvad enten hun bevæger sig eller ikke; den er hurtig som et blink med øjnene.

gjorde fotografering let, men det er introduktionen af filmkassette-systemet, der gjorde fotografering med Kodak en universal vane. Alle 1898 Kodaks kan lades i dagslys. I 1898 opgav vi alle andre metoder, for med kassette-systemet for både den erfarne amatør, ferie-fotografen og novicen ikke blot enkelthed og bekvemmelighed, men også den største sikkerhed for gode resultater" (4).

Det har i mange år været et åbent spørgsmål, hvornår George Eastmans berømte slogan blev til. Men i forbindelse med åbningen af Eastman-arkiverne i Rochester, kan man nu indkredse tidspunktet til mellem april og oktober 1889. I september-nummeret af "Harpers Magazine Advertiser", præsenterede Kodak en illustration benævnt "Kodaking baby" - det nye slogan blev offentliggjort samtidig med produktionsstop af fabriksladede kameraer. De tilgængelige data viser bl.a.:

1. Hjemmefremkaldning af film var mulig fra starten. Annoncer, f.eks. BJA 1889 p. 7312 & YBP 1889 viser hvordan. Filmgenladning kostede 2 dollars.

2. Søger V'et blev ikke anvendt før senere i 1889. (The Memorandum of Kodak Exposeures", N.M. Graver RPS Hist. Gp. Newsletter 44, Nov. 1979 pp. 1-2).

3. Det originale Kodak kamera havde ingen nummeridentifikation. 1889 modellen med sektorlukker i stedet for den cylindriske lukker blev No. 1 Kodak. ("A Century of Cameras". Easton S. Lothrop 1973 pp. 37-39).

Medlemmer som måtte have supplement til disse oplysninger kan skrive eller ringe til redaktionen, som har løbende kontakt med den amerikanske fothistoriker Wayne P. Ellis, hvis studier af området har ligget til grund for denne artikel.

Nr. 22.

December 1981.
ISSN 0107-6329

Eastman Kodak Co.'s B R O W N I E C A M E R A S

\$1.00

*Allerede i 1981 havde Objektiv en stor artikel om Kodak med titlen "Kodak 1880-1890",
hvorfra vi her bringer forsiden.*

"You press the button
We do the rest"

Hurtighed frem for alt, illustreret ved denne tegning.

BROWNIE

Enhver Begivenhed
hjemme eller ude
foreviges let med
et
Brownie Camera.

Saa simpelt, at
et Barn
straks
tager gode Billeder.
Alle Billedstørrelser.
Kr. 5.00—Kr. 50.00.

Noter:

1. Jenkins, Reese V., Images and Enterprise. John Hopkins 1975. P. 117.
2. Ackerman, Carl E., George Eastman. Houghton Mifflin 1930. P. 76.
3. Ibid. P. 80.
4. The Eastman Compagny, Kodaks, Rochester, 1898. ●

Industri- og Filmmuseet Wolfen

Andrea Mähl
oversat af Lars Schönberg-Hemme

“Historie i ordets egentlige forstand er ganske simpelt den fortid der endnu i dag lever og udvikler sig i menneskets bevidsthed.”

Arthur Neville Chamberlain

Når du, kære fotoven, på sædvanlig vis lader dit kamera med en filmpatron, er du så bevidst om under hvilke hårde temperatur- og lysbetingelser råfilm er blevet fremstillet bare for få år siden? Er du klar over hvor mange produktionstrin der er nødvendige for at en film med 36 optagelser kan ligge klar til salg i fotoforretningen?

For den besøgende på Industri- og Filmmuseet Wolfen venter et interessant indblik i produktionsforholdene i en af de få bygninger der endnu står tilbage efter den tidligere Filmfabrik Wolfen, »Gyderi 1«. Emulsionssmelterum med hvide fliser på væggene, kæmpemæssige gydemaskiner fra 30erne og 50erne, som ikke er flyttet fra deres plads siden, store mørke transportkorridorer for det emulsionsgydede filmmateriale forlener museumsgæsten med en stemning af original industriromantik.

Hvorom alting er, er der skrevet foto- og filmhistorie i denne museumsbygning. Aktieselskabet for Anilinfabrikation (AGFA), som siden 1873 har produceret syntetiske farver og fotokemikalier under dette navn, har i 1909 bygget fabrikskomplekset i Wolfen, hvoraf nu kun en lille del står tilbage. På en af de maskiner man kan se, blev de første emulsionspåfyldninger foretaget til verdens første (praktisk anvendelige) flerlagsfarvefilm, Agfacolor Neu 1936. Siden 1964 er de mange fotografiske emulsionsmaterialer blevet markedsført under navnet ORWO (Original Wolfen). En levende formidling af filmfremstillingens komplicerede proces er blevet museumsmedarbejdernes ledemotiv. Tidligere ansatte på filmfabrikken fortæller ikke bare historien om verdens næststørste fremstillingssted for råfilm. De krydrer også rundvisningen med underholdende anekdoter fra de socialistiske produktionstider. Afsvalet af de lave temperaturer i stueetagens produktionsrum, kan den museumsbesøgende lune sig

på første sal med en reklamefilm fra filmfabrikken fra året 1960.

Alsidigt program

Seks særudstillinger om året giver et variationsrigt indblik i alle mulige sider af den historiske og nutidige fotografi og kinematografi. Naturligvis bliver også temaer fra Filmfabrik Wolfens historie behandlet. Til en endnu højere grad af indsigt tjener arrangementer, kurser, og stævner der er tilrettelagt enten af huset selv, af Det Tyske Fotografiske Selskab, Selskabet for Fotografi, Støtteforeningen for Industri- og Filmmuseet Wolfen, eller Museumssammenslutningen Sachsen-Anhalt.

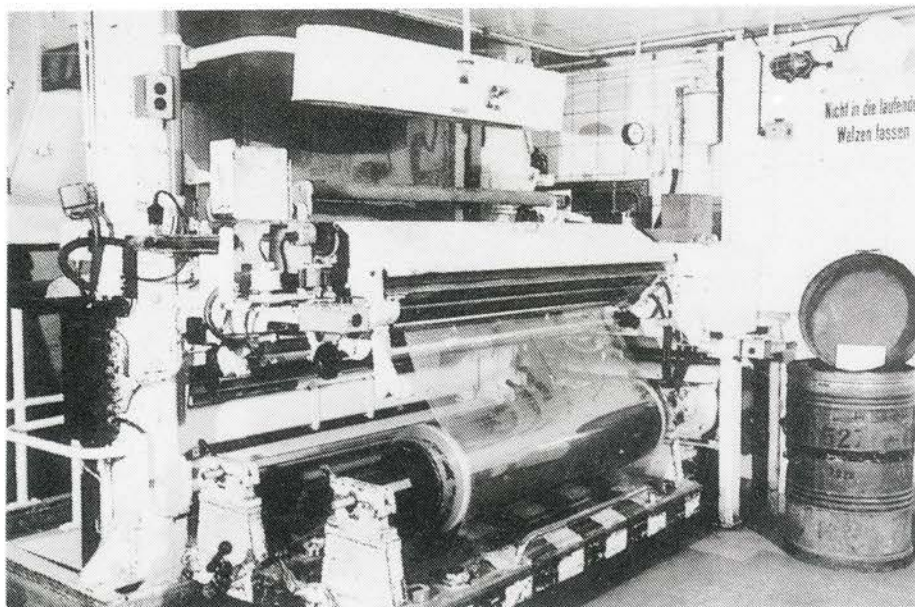
Museumsoprettelse for fem år siden

Industri- og fotomuseet tilblivelseshistorie viser hvordan forsvundet arbejde kan blive anledningen til den museale bevaring. Allerede medens det stadig intakte produktionsanlæg fungerede, blev der sendt folere ud fra fabrikken om et museum. Det blev afvist gang på gang i DDR-tiden. Først filmfabrikkens sammenbrud og den trinvisse indstilling og demontage af produktionsanlæggene førte for fem år siden til museets oprettelse.

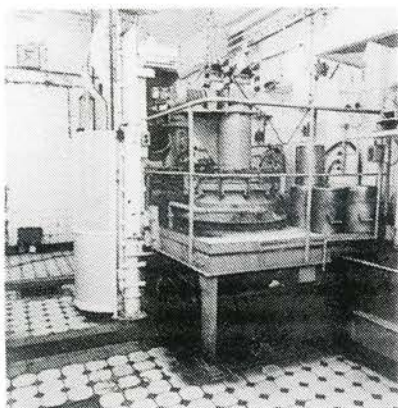
Engagerede medarbejdere ved den tidligere VEB Filmfabrik Wolfen begyndte i september 1991 at redde anlæg, maskiner, og dokumenter fra ødelæggelse. Støtteforeningen indrettede museet ved hjælp af den statslige jobskabelsesordning. For at sikre museet på længere sigt, overtog Bitterfeld Amt det økonomiske ansvar i januar 1998. Derudover lovede delstaten Sachsen-Anhalt støtte.

For sit engagement blev museet i oktober 1998 tildelt Den Østtyske Sparekassefonds museumspris for delstaten Sachsen-Anhalt. Alligevel vil det være nødvendigt for at kunne realisere museet omfangsrige planer at opnå flere sponsorater og fondsydelser.

Den store gydemaskine fra 1950'erne.

Gydemaskine nr. 7.

I 1998 fik Industri- og Filmuseet Wolfen overdraget den historiske del af den tidligere filmfabriks virksomhedsarkiv. Derudover vil fra år 2000 den historiske del af fabrikkens videnskabelige bibliotek stå til rådighed for interesserede. Denne udvidelse af samlingerne er til gavn for museumsmedarbejdernes videnskabelige arbejde og for udefra kommende forskere.

For at kunne forbedre de for tiden indskrænkede muligheder for benyttelse af arkivet og læsesalen, er det planlagt at bygge en større læsesal.

En væsentlig udvidelse af selve museet vil ske i løbet af de næste tre til fem år. På et areal på 1500 kvadratmeter vil der blive opbygget en ny fast udstilling, som vil anskueliggøre Filmfabrikken Wolfens integrering i stedets kultur, sociale forhold, erhverv, og miljø. Samtidig med denne udstilling udbygges naturligvis samlingen af effekter, maskiner, og andre vidnesbyrd om Filmfabrikken Wolfens existens gennem 82 år. ●

Artiklen har været bragt i Photo-Deal nr.IV/99.

Industri- und Filmmuseum Wolfen
 Chemiepark Bitterfeld, Areal A
 Bunsenstr. 4, Gebiet 0112, 06766 Wolfen
 Tlf./fax: 03494/636446
 E-post: ifm-wolfen@gmx.de
 Åbningstider: tirsdag til fredag kl.9-16
 søndag kl.10-16
 mandag lukket

Det Nationale Fotomuseum

- en nations billedhukommelse

Flemming Berendt

"En dag vil min drøm og vision blive virkelighed"
Bjørn Ochsner

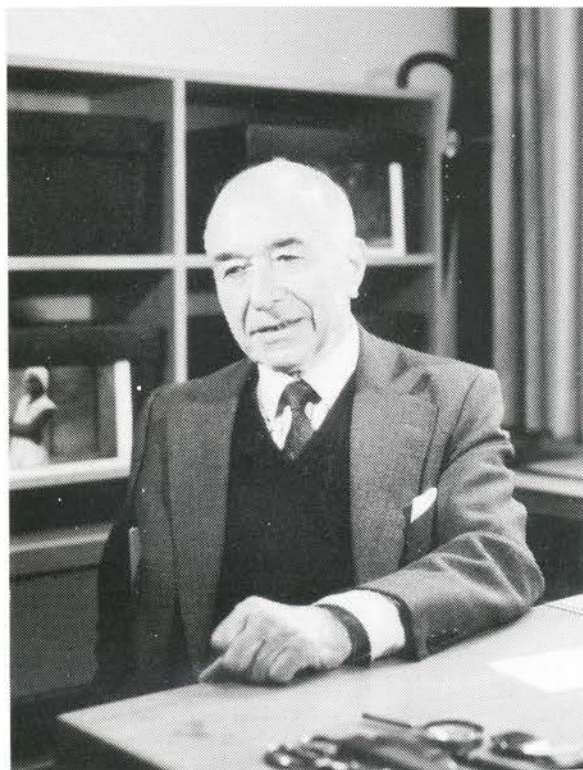

Vor nationale billedhukommelse spejler sig i "Den Sorte Diamant".

Ludvig Holberg lod Jeppe sige: "Drømmer jeg eller er jeg vågen", det er den samme følelse som overvælder en når man træder gennem svingdøren i "Den Sorte Diamant" - Det kgl. Biblioteks nye tilbygning og udvidelse, herunder Det Nationale Fotomuseum. Århusarkitekterne Schmidt, Hammer & Lassen samt ingeniør Moe & Brødsgaard kan være stolte over dette flotte bygningsværk, af høj kvalitet, på tilsammen 40.000 kvadratmeter.

DNF råder over et stort og en mindre udstillingssal på henholdsvis 337 m² og 80 m²., med en lofthøjde på 4,5 m. Den Sorte Diamant er bygget som en "vinklet" kubus på kanten af Slotsholmens havnefronten og virker kolossal, næsten for stor, men man bliver hurtigt klar over, at huset er tænkt som et "bevaringshus" for to, tre eller måske fire generationer - hvorefter "storheden" falder på plads. Samlet pris godt en halv milliard kroner.

Systematikeren Bjørn Ochsner - drivkraften bag den enorme billedsamlingens opbygning, fotograferet af autor i 1989.

Lidt forhistorie

Allerede fra fotografiets fødsel i 1839 har Det kgl. Bibliotek indsamlet fotografier. De første som indklæbede billeder i albums og bøger. I 1902 oprettedes Kort- og Billedafdelingen. Det store "tigerspring" blev taget efter Den anden Verdenskrig, da mag.art Bjørn Ochsner blev afdelingsleder og primus motor frem til 1980. I alle disse år stod han som "sporhund", opkøber og samler, en visionær systematiker, som med ildhu købte og fik doneret den enestående billedsamling, som i dag er fundamentet man bygger videre på. Samtidig registrerede han og udgav 2 bindsværket *Fotografer i og fra Danmark* til og med år 1920 bl.a. med stor hjælp fra en af vore medlemsveteraner Poul Ruggaard Porse fra Åbyhøj.

Den tidligere særsamling "Fotografiske Blade" udgør grundstammen, hvori betydelige danske- og udenlandske fotografier indgik. Samlingens perler er f.eks. Henry Fox Talbot (1800-77), Julia Margaret Cameron (1815-79), Roger Fenton (1819-69), Maxime Ducamp (1822-94) og Heinrich Kühn (1866-1944). Fra det 20. Århundrede finder man Man Ray (1890-1976), Henri Cartier-Bresson, Richard Avedon, William Klein, Christer Strömholm, Martin Parr, Nan Goldin og Thomas Ruff.

Udstillingslokalerne begrænsede sig til "forhalsudstillinger" samt en mindre ophængning i Den Kongelige Kobberstiksamling (1980) og på Charlottenborg i 1986. Efterhånden begyndte pladsforhold og tålmodighed at briste. Nationalmuseet, Danmarks Tekniske Mu-

sum, private samlere deriblandt Sigfred Løvstad pressede på fpr at realisere drømmen om et nationalt museum. Med tiden blev fotografiet anerkendt som en kunstart. I 1982 nedsatte Kulturministeriet en arbejdsgruppe som kom med en betænkning i 1984. Flere lokalemuligheder var oppe og vende bl.a. den nedlagte kaserne på Kronborg. Det endte dog med, at Det Nationale Fotomuseum indgik i planerne for udvidelse ved havnefronten.

Det Nationale Fotomuseums sektion ligger på E-etagen, hvor man elegant bliver transporteret af lydløse stålelevatorer ind kommer man gennem et sindrigt låsesystem, kun før set i Pentagon. Venligt modtaget i receptionen fremsætter man sine ønsker, hvorefter man rolig kan tage plads, enten foran en af de 8 PC skærme, hvor der kan søges via Den Nationale Billedbase i REX2000, som er under løbende registrering eller i Centersalen for Kort- og Billedafdelingen. Kort tid efter man har afgivet sin bestilling på billeder eller dokumenter bliver disse kørt frem på en lille trillevogn. Nu kan de originale fotografiske billed- og bogværker studeres nærmere, iført hvide beskyttelseshandsker, på et langt bord udført i ahorntræ. Den besøgende har tillige adgang til referancesamlingen i fotolitteratur, dokumentationsarkivet over danske- og udenlandske fotografier samt avisarkivet. Den nationale billedsamling er ved at blive monteret på specialfremstillet syrefrit fotokarton - desuden registreres den på det førnævnte REX2000 system og søges over internettet. Den store negativsamling opbevares i et lav-

Her kan fotografierne studeres nærmere.

"Fra Det Skjulte - 10 års erhvervelser.

Her er ikke meget at skjule!

tempereret og klimastyret magasin og omfatter f.eks. pressefotograf Holger Damgaards (1870-1945), portrætfotograferne Julie Laurbergs (1856-1925) og Rie Nissens (1904-1988) samt Sven Türcks (1897-1954) negativer. Desuden har man en stor album-samling. Samlingen er beskrevet i forrige nummer af Objektiv. Inden en præsentation af administrationen for Den Sorte Diamant - et navn som blev lanceret af forhenværende kulturminister Jytte Hilden - skal det fremhæves med store bogstaver, at aldrig har så mange dygtige arkitekter, teknikere og arbejdere, ikke at forglemme de flittige "nedslidte" statslige funktionæres indsats under bygning og flytning, frembragt et så flot hus, for så mange penge. Men hvad får man nu om dage for en flad 20'er? Huset blev indviet tirsdag den 7. september.

Den daglige leder af det DNF samt Kort- Billedafdelingen er mag.art Ingrid Fischer Jonge med Henrik Dupont som souchef. Ingrid F. Jonges kontor byder på en udsigt som er den halve løn værd, har ved sin side en stab af kvalificerede medarbejdere. Billedsektionen ledes af Julie Fryd Johansen. Luftfotosektionen styres af Arne S. Andersen. Det er et hus som skal bruges ikke kun af professionelle forlags- og bladredaktører, men også af godtfolk. Der ligger måske en pædagogisk opgave i at "opdrage" og vejlede den næste generation til at gøre brug af huset. Vi taler om nationens billedhukommelse!

I Det Nationale Fotomuseums flotte særudstillingssal i K-underetagen, til venstre for kontrolvagtten, er titlen på den første billedudstilling "Fra Det Skjulte - 10 års erhvervelser". Der vises 250 værker udført af ca. 40 fotografer, udenlandske og danske. Blandt de udenlandske kan nævnes: Bill Brandt, Larry Clark, Martin Parr, Nan Goldin, Paul Graham, Thomas Ruff, Andreas Gursky, Hiroshi Sugimoto, John Coplans og Wolfgang Tillmans. Danske fotografer præsenteres ved: Keld Helmer Petersen, Viggo Rivad, Kirsten Klein, Krass Clement, PerBak Jensen, Trine Søndergaard, Joachim Koester, Erik Stefensen og Olafur Eliasson. Udstillingen går fra 15. september til 22. januar år 2000. ●

Foto: Flemming Berendt

Adresse og åbningstider:

Det Nationale Fotomuseum
 Det Kongelige Bibliotek
 Søren Kierkegaards Plads 1,
 Postboks 2149, 1016 København K.
 Tel: +45 3347 4747; fax:+45 3393 2218
 E-brev: ifj@kb.dk; internet: www.kb.dk

Udstillinger: man-lør 10-19
 Centerlæsesal: man-fre 10-17, dog ons 12-19

Ekskursion til "Den Sorte Diamant"

Torsdag den 13. januar år 2000

Vi mødes i Det Kongelige Biblioteks forhal
Søren Kierkegaards Plads 1,
København K

Klokken 18:00 præcis

Afdelingsleder mag.art Ingrid Fischer Jonge vil først præsentere
Det Nationale Fotomuseums særudstillingshal med udstillingen:
"Fra Det Skjulte - 10 års erhvervelser".

I Centersalen for Kort- og Billedafdelingen vil man blive
orienteret om brugen af "den nationale billedhukommelse". Man
vil desuden opleve de nye lokaliteter og få forevist klenodier fra
samlingen - afslutning ca. kl. 19:30.

**Af sikkerhedsmæssige årsager kan max. 25 medlemmer deltage.
Tilmelding kan ske til redaktionen på tlf. eller fax: 4919 2299,
senest 1. januar år 2000.**

Entre kr. 20,- som betales på stedet.

Fotomässan i Göteborg 1999

Rapporter: *Andreas Trier Mørch*

Fotomässan.

Hvert andet år afholdes der en stor fotomesse i Göteborg - senest i oktober i år. Svenskerne har valgt de ulige årstal, formentlig for at undgå sammenfald med photokina, der som bekendt afholdes på lige årstal. Det er nu femte gang mässan afholdes, og hvis der fra svensk side har været en ambition om, at denne skulle vokse sig lige så stor og kraftfuld, som den i Köln, er det gået meget anderledes. Den del af messen, der viser nyt udstyr bliver mindre og mindre og kunne i år end ikke fylde en af de store haller ud. Udstillingen var da også jævnt uinteressant med spredt nyt om digital fotografering. Dog var der nogle flotte billedbureauer og nogle store boghandlere med speciale i fotobøger, hvor to skal fremhæves: SvenGe Fotoböcker (e-mail: svenge@fotobocker.com), måske den bedste af sin art i Skandinavien, og antikvaritetet Erato, Alströmgatan 6, Stockholm. Åben torsdage 15-19.

Til gengæld - og til forskel fra photokina - var der afsat et kæmpe areal til udstillinger af fotografier, som fyldte et område, der var næsten fire gange så stort som afdelingen for "isenkram". Og det var flot - rigtigt flot - nærmest som et orgie. Her skal blot summarisk nævnes, at der var store udstillinger af Lee Miller, Annie Leibovitch, Korda og mange flere, samt "World Press Photo 1999". Endvidere var flere hundrede m² afsat til en udstilling med titlen: "Danske fotografier" hvor blandt andet Kirsten Klein, Viggo Rivad, Henrik Saxgren, Trine Søndergaard, Tove Kurtzweil, Fie Johansen, Torben Eskerod og Tina Enghoff blev præsenteret, sammensat af Det Nationale Fotomuseum på Det. Kgl. Bibliotek. Kvaliteten hos danskerne forekom noget ujævn, men der var ingen andre lande, der havde fået så flot en præsentation. Fra svensk side blev det forklaret, at Danmark pt. er interessant - dels på grund af vores dogmefilm, men også fordi flere danske fotografer vinder store prestige-fyldte priser (Fuglsig og Ladefoged) - dels fordi Danmark i dag, med to permanente udstillingsmuligheder for fotografi: det Nationale Fotomuseum i hovedstaden og Museet for Fotokunsti Odense, er blevet det land i Skandinavien, der bruger flest ressourcer på udstilling af fotografier. Endeligt skal der også nævnes, at der i de fem dage messen strakte sig over blev afholdt et utal af foredrag og paneldiskussioner, - så mange, at det indimellem var svært at prioritere. Flere af de udstillende fotografer var på talerstolen, og det var dem - sammen

med deres billeder, der gjorde, at det var ulejligheden værd at besøge messen.

Fotohistorie.

Den store lokkemad, for et garvet fotohistorisk flippehoved som undertegnede, var den "Skandinaviske Fotografi-auktion" som blev afholdt på messens næstsidste dag. Denne var arrangeret af Göteborgs Auktionsverk, som havde gjort et stort og meget professionelt forarbejdede. Dels var der udarbejdet et fornemt katalog som viste samtlige billeder, der var til salg - og med tilhørende ordforklaring! Billederne blev tillige vist i en nydelig ophængning under hele messen - 245 ialt. Mange af de billeder, der var til salg, var de samme som var ophængt på en af udstillingerne, idet man havde opfordret de deltagende fotografer til at indlevere nogle af deres billeder - de store, flotte, kunstneriske forstørrelser - så disse kunne sælges på auktionen. Således deltog stort set hele det danske hold med vurderingspriser fra 3.000 til 5.000 kr./stk.. Endvidere var det også muligt at erhverve andre nyere billeder fra Europa - fra Skandinavien kan nævnes: f.eks. Lennart Nilsson og Rune Hasner. Af billeder optaget før Den anden Verdenskrig var der kun ganske få, og hvor især Ansel Adams, Christer Strömholm og Philippe Halsmann lyste op. Derudover var der nogle ganske få daguerreotypier af temmelig ringe kvalitet og nogle topografiske billeder fra århundredeskiftet, og det blev stort set ikke solgt! Auktionsverket ville ikke acceptere bud under 80 % af vurderingsprisen, som i fire ud af fem tilfælde ikke blev nået. Ærgerligt! Dels kan man herefter konstatere, at der ikke er - og formentlig heller ikke vil være i overskuelig fremtid - et marked for nutidigt skandinavisk fotografi - hverken blandt samlere eller museer. Der var simpelthen ingen købere - eller også var vurderingerne sat (alt) for højt. Det kunne være interessant at se hvad billederne egentlig kunne have været solgt for - hvis der ikke havde været nogen limit. Glædeligt var det dog, at Det Nationale Fotomuseum købte et billede af Ansel Adams og Museet for Fotokunst erhvervede et af fotografen Aaron Siskind.

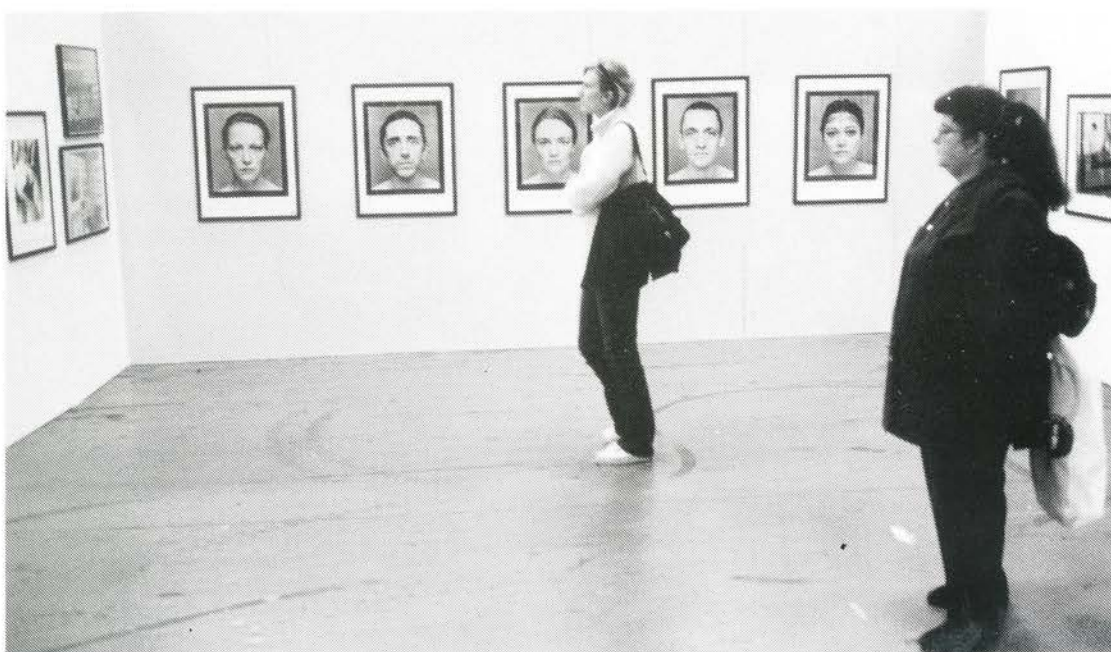

Af store firmaer var kun Kodak, Adobe og Hasselblad repræsenteret. Resten var mestendels grossister, handlende, billedbureauer – og rammefabrikanter!

Det store udstillingsareal var en fryd for øjet. Man spadserede fra "bås" til "bås" for at opleve de mange veludførte fotografier!

Dansk fotografi var flot repræsenteret med en stor sammenhængende udstilling arrangeret af Det Nationale Fotomuseum. Her vises Torben Eskerods flotte pågående portrætter fra serien: "The European Face".

Foto: Andreas T. March.

Kirsten Klein var repræsenteret med denne stribe meget smukke fotos af trækfugle.

Tredie halvleg

Som så ofte med store møder eller kongresser er det vigtigste udbytte alle de nye, personlige kontakter der knyttes – i pauserne eller i byens natteliv. Her skal blot nævnes tre. Dels Bildens Hus i Sundsvall, som skal berette om fotografiets historie. I tilknytning til dette søges oprettet Svensk Kamera Museum, som støttes af Kameramuseets Vänner, der 4 gange om året udgiver et meget fornøjeligt medlemsblad: The Swedish Camera Collection – mest om fotoapparater, der sikkert vil appellere til mange af DFS's medlemmer. (150 kr./året).

Begge adresser kan man finde på internettet: <http://www.fotomuseet.sundsvall.se/index.htm> Endvide-

re havde jeg fornøjelsen af at træffe Svante Warfvinge, som er formand for Svensk Fotohistorisk Forening. Denne blev stiftet i 1994 og har ca. 150 medlemmer. I lighed med DFS er formålsparagraffen at være et samlingspunkt for alle, der er interesseret i fotografiets historie, dog med den markante forskel at det her kun handler om selve fotografiets historie og ikke om fotoapparaterne. To gange om året udgiver de et meget smukt lille blad: "Kontaktarket". Medlemskab her koster 100 kr./året (Svensk Fotohistorisk Förening, Box 77, S – 371 21 Karlskrona) •

Asta Nielsen

- "Kino-Kunstens-Duse"

MARGUERITE ENGBERG

Marguerite Engberg: Filmstjernen Asta Nielsen.
Format: 25x22 cm. 191 sider hæftet og rigt illustreret. Forlag: Klim 1999.
Kr. 260,-. ISBN 87-7724-878-3.

Flemming Berendt

Vi har længe ventet på en kvalificeret beskrivelse af stumfilmens største kvindelige stjerne, hvis berømmelse stadig kan optage sindene. Cand.mag. Marguerite Engberg har fuldendt sit store researcharbejde, hvor hver eneste sten har været vendt. Bogen er spækket med mange hidtil ukendte billeder, hvilket forhøjer oplevelsen af det skrevne ord. Asta Niensens liv fortælles "rulle" for "rulle" i et nøgternt, velskrevet sprog, fri for overdrevne eller nedskruede ytringer - kort sagt en faglig og kvalificeret beskrivelse af en særdeles sammensat personligheds liv og virke.

Asta Niensens debutfilm var "Afgrunden" fra 1910, den berømte gauchodans med Poul Reumert blev indledningen på hendes karriere - dens sanselige dristighed beskrevet af forfatteren Herman Bang, med to lige så dristige ord: "vibrerende krop" - filmens uskyld var gået fløjten. Læseren får samtidig en analytisk beskrivelse af filmens barndom, spillestil, instruktion og lyssætning - en skatkiste af stor viden og indsigt i hvorledes film skabes, ikke mindst Asta Niensens første film optaget af Fotorama.

Hendes drengagtige, senede og mørke sensuelle udstråling var kvindeidealet i årene op mod Den første Verdenskrig dette, i kombination med hendes kropssprog og mimiske evner var som skabt til stumfilmen. Hollywood var endnu en hvid plet på landkortet, det var europæisk, ikke mindst dansk film, som satte dagsordenen.

Med succesen i hus var Danmark for lille til en diva af hendes dimension. I 1911 gik turen til Tyskland, hvor Die Asta i de næste 20 år havde fuld beskæftigelse, det blev til 75 film, heraf en enkelt talefilm. De tyske filmproducenter var straks klar over, at der var penge i Die Asta, man investerede 1.400,000 mark i produktionen, samtidig med at man byggede et kæmpeatelier i Tempel-

hof. I 1912 blev Asta Nielsen gift med Urban Gad og flyttede ind i en kæmpe lejlighed på Kaiserallé 203 i Berlin. Her blev der holdt "hof" - indtægterne var store, og arbejdet i studierne var krævende. Hele denne periode, som omfatter Die Astars karriere og højdepunkter, skildres i bogen med mange spændende enkeltheder på godt og ondt - forfatteren har med stor indlevelsessevne formået at fremtrylle et "magisk" billede af tid og sted. Det blev talefilmens fremkomst i begyndelsen af 1930'erne som satte en stopper for en forrygende karriere.

I 1933 blev Asta Nielsen tilbudt arbejde for et særligt filmselskab oprettet af propagandaminister Goebbels og inviteret til te hos hos føreren selv. Under samtalen sagde Hitler: "En bevægelse af Dem kan sige mere end mange ord fra min mund". "Er det denne bevægelse?" skal hun have sagt og samtidig have gjort nazihilsen. Audiensen var slut - Berlin-ekspressen førte hende hjem til Danmark, hvor man skulle tro, at det store talent kunne videreudvikles, desværre skulle det gå anderledes. En kølig luft var mærkbar. End ikke en biografbevilling var nem at erhverve. Det blev til et langt otium på 36 år, med undtagelse af en enkelt teaterrolle. Den aktive dame var dog ikke helt slået ud. Hun begyndte at skrive, det blev til nogle få noveller og en selvbiografi, stærkt tilskyndet af Johannes V. Jensen. Bogen udkom i 1946 under titlen "Den tiende Muse". Hverken TV eller andre medier fandt hendes talent brugbart i de følgende år. Det endte med at den danske stat i 1963 bevilgede hende en årlig understøttelse. I 1968 blev der lavet en selvbiografisk film, der formede sig som en samtale med Poul Reumert, hvor de sidder og taler om deres fælles debut: filmen "Afgrunden". Et stærkt selvportræt af en stor "monstre sacré" som Marguerite Engberg smukt afslutter sin meget vellykkede biografi!

I en filmografi bagerst i bogen gives en kort beskrivelse af handlingen og andra data. ●

Hugo Matthiessens Aarhus 1917

Hugo Matthiessen: Århus.
Format 20,5x20,5, 185 sider. Stift bind. Forlaget Hikuin.
Pris kr. 275,-
Bestilling: 8666 7666. Fax: 8666 7611.

I bogserien med kulturhistorikeren Hugo Matthiessens Danmarks provinsbyer i fotografier er bind 11 kommet i boghandelen. Format og indhold er præcis som de forudgående udgivelser i flot tryk og kyndig beskrivelse af den jyske "hovedstad". Da bogen i skrivende stund ikke er nået frem - vil den blive nærmere omtalt i Objektivs aprilnummer.

Rettelse!

I det sidste nummer af Objektiv s. 22 (Portræt af Natalie Zahle) var billedteksterne ikke helt entydige. Det øverste billede viser hvad der normalt er usynligt for det blotte øje, nemlig der underliggende fotografi under bemalingen. Fotografiet er synligt fordi billedet er gennemlyst med infrarødt lys.

Det nederste billede viser det bemalede fotografi som det normalt ser ud for beskueren. Portrættet af N. Zahle er i øvrigt ikke restaureret endnu oplyser Karen Brynjolf.

Strøget - Før & Nu

Heldigvis fortsætter Fogtdals FotoCafé med billedudstillinger Før & Nu. Fra den 4. januar år 2000 vil man kunne nyde restaurantens gode produkter og nostalgiske fotografier af Strøget Før & Nu. Peter Elfelt, Holger Damgaard m.fl. vil være repræsenteret på udstillingsvæggene. Objektiv har fundet sit eget Strøg-motiv: hestesporvognen har gjort holdt på Strøget en vinterdag fotograferet af Peter Elfelt.

SAMLER-DILLEN

PHOTOGRAFICA

CLASSIC CAMERAS

SKINDERGADE 41 • 1159 KØBENHAVN K • TEL 33141215 • WWW.PHOTOGRAFICA.COM

Stifteren af Dansk Fotohistorisk Selskab Torben Lind stod også fadder til forretningen Fotografica i Skindergade - i de forløbne år er forretningen med Svend Erik Petersen som indehaver vokset sig stor. Man har specialiseret sig i forhandling af bl.a. Leica, Hasselblad, Nikon og Canon, men sideløbende har forretningen beskæftiget sig med formidling af nostalgiske kameraer og bedre fotografika af enhver art.

Specielt på dette område har man besluttet at udvide kraftigt. På 1. Salen over forretningen udvidede man den 3. december med et salgsareale på 100 m². I den ene ende af lokalet fremviser man finere brugte kameraer og indsatte kommissionsvarer. I den forbindelse udstilles i et par måneder fra indvielsesdagen bl.a. et miniature daguerreotypi-kamera fra ca. 1843 med 1 kassette, samt et unikt 12,5 - 550 mm f:1,5 Angenieux objektiv.

På præsentationsdagen fremviste man det nye Hasselblad 553/ELS NASA kamera. Apparatet er kun fremstillet i 18 eksemplarer som blev frigivet i forbindelse med Hasselblads 30-års jubilæum. Af disse 18 kom 6 til Europa, 6 til USA og 6 til Asien. Kameraet er udstillet i hele december måned. Herudover udvider man med et stativ- og taskesortiment samt en ny digitalafdeling.

Kursus i restaurering af kameraer!

Selskabet påtænker at gennemføre en række aftener i vinteren år 2000/2001, hvor der vil blive mulighed for at foretage restaurering af egne apparater.

Deltagerne får lejlighed til at udveksle erfaringer og Svend Frederiksen vil vejlede deltagerne. Ring til S.F. på tlf.: 5534-0819, giv din forhåndstilmelding og kom med evt. med forslag til emner.

As Reported by Everett Roseborough....

Browsing through our Exchanges

Objektiv, December 1998 – the most interesting journal received this month is that of the Dansk Fotohistorisk Selskab. This issue is devoted entirely to the famous Voigtlander firm, founded by Johann Christoff Voigtlander (1732–1797), and family operated until 1924.

Beginning as a mechanical instrument maker, manufacturing microscopes and a camera lucida for drawing, Johann Christoff had three sons: Christian Wilhelm (1768–1828), Johan Sigmund (1770–1812), and Johann Friedrich (1778–1858). The founder died in 1797 and was buried in Vienna where he had established his firm in 1756.

Brodrerne Voigtlander (the three brothers) continued making instruments, beginning lens making in 1815. The work of Joseph Petzval (1807–1891) in creating the first photographic lens and the famous tubular metal daguerreotype camera in 1840 was assisted by Peter Wilhelm Voigtlander, then director, who produced 10,000 of these lenses by 1862. The firm was also associated with such great names as Jesse Ramsden, John Cuff, G.S. Plössl and Charles Chevalier in the optical field.

Becoming famous for its microscopes, binoculars, etc., Voigtlander manufactured large field and studio cameras, reflex cameras and finally a complete line of well-known miniatures all of which are illustrated and described in *Objektiv*.

The 147 mm. f/3 Petzval objective was the forerunner of many famous lenses designed and built by Voigtlander. The Eury Scop, Collinear, Heliar, Dynar, Skopar, Apo Lanthar are well known to us all, as well as some made under license.

such as the Cooke triple anastigmat. The graphic arts were not neglected, with a complete line of apochromatic lenses, reprokamas, etc.

Views of manufacturing, portraits, a chronology of the company from 1732 to 1994 make this issue of *Objektiv* highly collectable. I must admit much help from my Danish dictionary, but it was well worth it. Don't miss seeing it, if only for the pictures! Congratulations to editor Flemming Berendt.

Gunni Jørgensen må fryde sig over en kvalificeret omtale af Everett Roseborough fra Photographical Historical Society of Canada!

● Foto - AV - Reklame - Studio - Brugt udstyr - Proff. rådgivning ●

Grønnings foto

Søren Stage
Privat 74 48 98 13

Perlegade 54 - DK-6400 Sønderborg

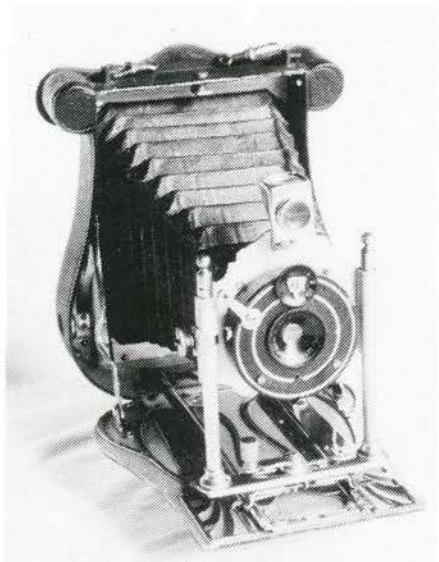
● 1-time-billedservice - Fordeisklub - Erhverv - Skoler og Institut. ●

4-farvet kopiservice - Eget Laboratorie

Digitalt udstyr - Billedbehandling - Portræt

Kamerafund sætter rekord!

Et originalt Damen handtasche-kamera.

I 1906 fik den tyske kamerafabrik Certo - Photographischer Apparate und Bedarfartikel Gesellschaft udtaget patent på et i dag yderst sjældent klappkamera. Sammenklappet lignede det en lyreformet damehåndtaske med fine sølvbelagte messingbeslag og bærerem i form af en lænke, åbent var det et almindeligt klappkamera. Det målte 65x90 mm lig med kvartpladestørrelse. De tre lukkertider var 1/25 sekund, 1/50 sekund og 1/100 sekund. Certomat objektiv 1:8/150 mm.

I England blev det forhandlet af Lancaster & Son under betegnelsen: Ladies Gem Camera og i Berlin kunne det købes hos dr. Adolf Heseckel & Co. under navnet: Damenhandtasche- eller Pompadour kamera.

Det lyreformede Certo-kamera blev fremstillet i forskellige versioner. Det flotteste og dyreste var beklædt med ægte- eller imiteret krokodilleskind, med smukke lyreformede motiver. Øverst på bagsiden påsat én eller tre små græske kvindehoveder. Et sådant kamera har på en eller anden måde fundet vej op til det lille Danmark, hvornår ved vi ikke, men apparatet blev købt engang i slutningen af 1980'erne, pudset af og stillet op på øverste hylde. Vi kender alle situationen!

Det lille fine kamera er med tiden blevet sjældent, eftertragtet og en kuriositet, som nu har fundet sin nye ejermand et andet sted i verden. Sælgeren, nå ja, er blevet 52.000 kroner rigere. En sandfærdig historie fra det virkelige liv. Hold godt øje med den øverste hylde, som ingen i familien gider at støve af!

KODAK på "TOPPEN"

Flemming Berendt

Den 8. juni 1924, 75-år før Edmund Hillary og Tenzing Norgay, som de "første" besteg Mont Everest - forsøgte to englændere, den 38-årige George Mallory og den 22-årige Andrew Irvine at bestige verdens højeste bjerg. Hvorvidt de nåede toppen har hidtil været et åbent spørgsmål, de to mænd omkom på turen ned. Da George Mallorys lig blev fundet i år, planlægger et amerikansk eftersøgningshold en ekspedition i foråret år 2000, som skal klarlægge om de i virkeligheden besteg Mont Everest som de første i verden. Beviset ligger, hvis man finder Andrew Irvins lig, i form af et fotografi af Mallorys hustru Ruth, som han havde lovet at efterlade på toppen, samt et Kodak Pocket-kamera. I apparatet sidder den filmrulle som kan afsløre hvorvidt Mallory og Irvine har fotograferet hinanden efter deres triumf. Den lave temperatur og luftfugtighed gør at filmen sandsynligvis kan fremkaldes med tilfredsstillende resultat. Et stykke spændende fotohistorie er måske på vej til at finde sin afslutning. Det lille succesrige Pocket-kamera er pludselig blevet den afgørende brik omkring spørgsmålet, hvem besteg Mont Everest som de første i verden?

Den 8. Oktober udkom bogen: "Ghosts of Everest: The Search for Mallory" som beskriver det spændende hændelsesforløb. De tre forfattere er: Jochen Hemmeleb, Larry Johnson og Erich Simonson. ●

Købes:

Løse optikker og okularer til gamle mikroskoper søges. Niels Weitemeyer tlf.: 7566 1366.

Kontingentindbetalingen!

Desværre er omkostningerne ved trykning af vore giroindbetalingskort blevet urimeligt høje - vi beder derfor vore medlemmer om selv, at udfylde resten af girokortet. Medlemsnummer m.m. kan dog undlades.

Betalingsfrist 29. februar år 2000.

Med TAK fra kassereren.

Efterlysning!

Negativer og fotografier fra Danmarks første firma for reklamefotografi Jonals Co., der blev grundlagt i 1926 af fotografen Herman Bente.

Fotografier af Herman Bente fra perioden 1907 – 1970 samt diverse oplysninger om firmaet og dets medarbejdere efterlyses. (Fotografierne er ofte signeret med hvidt blæk i højre hjørne og firmastempel på bagsiden).

Kontakt venligst:
Mette Kia Krabbe Meyer
Gothersgade 161, 3. th.
1123 København K
Tlf.: 3314 1192
e-post: krabbemeyer@hotmail.com

JONALS
JONALS CO. S
FOTOGRAFISKE ANSTALT
BREDGADE 74
TELEFON CENTRAL 1663-1683

På Gl. Holtegaard vises fra ca. midten af marts måned, år 2000, en udstilling af reklamefotografier fra Jonals og Co.

DANMARKS FOTOMUSEUM

Museumsgade 28, DK-7400 Herning, Tlf. 9722 5322

Åbningstider:
Tirsdag-søndag 12-16.30
I juli alle dage 11-16.30

Öffnungszeiten:
Dienstag-Sonntag 12-16.30
Im Juli jeden Tag 11-16.30

Opening hours:
Tuesday-Sunday 12-16.30
In July every day 11-16.30

Museets udstillinger i år 2000:

Frem til **16. januar**: "Botanic Couture". Fotograf Stine Heilmann viser billeder bl.a. sko og tasker iklædt blomster.

22. januar - 20. Februar:
"The Golden".
9. Internationale Fotosalon.

26. februar - 9. April:
"Ups de luxe". Fotograf Emil Schildt viser sine fejlskud.

Bevaring af fotografika:

Prestorlukkeren

Svend Frederiksen

Hæmværket, som skal forbedre den effektive blændeåbning. Bemærk det lille svinghjul. Til højre et lukkerblad med de to flige.

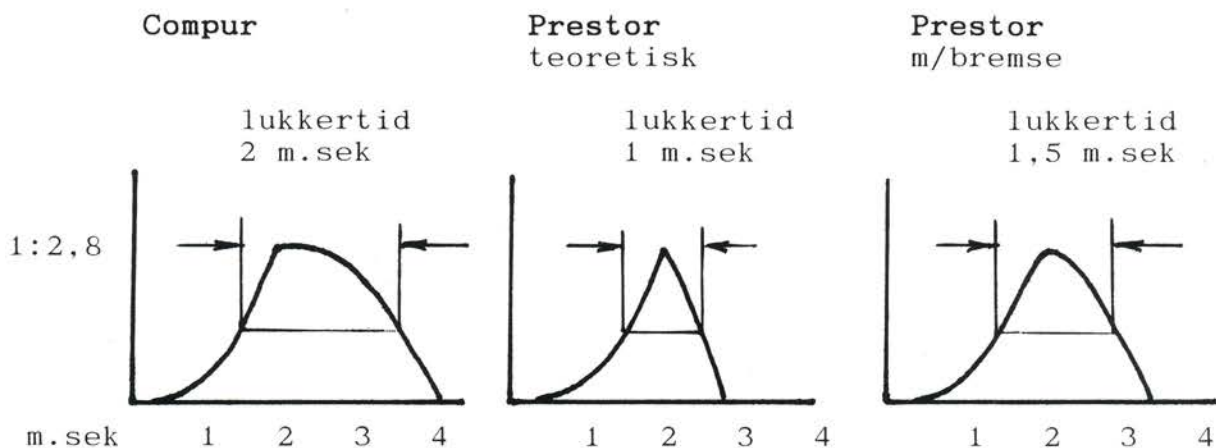
Gennemgangen af centrallukkeren i Objektiv nr.85 omhandlede de kendteste centrallukkere. Selv om de bedste af dem klarede at spænde over lukkertider fra 1 sekund til 1/500 sekund, dækkede de ikke behovet for især hurtige eksponeringstider. Et forsøg på at udvikle en hurtigere centrallukker finder vi i Prestorlukkeren, som sidder i de fleste Werra-modeller efter 1960. Grundideen er at benytte lukkerblade, som ikke skifter bevægelsesretning under eksponeringen. Hvis bladene blev udformet, så de kun skulle accelerere og stoppe en gang, skulle det kunne klare 1/1000 sekund. Det var målet med Prestorlukkeren. Her roterer bladene ca. 140 grader under eksponeringen, idet de er udformet med to flige: halvvejs i bevægelsen er den første flig på hver af de fem blade trukket væk og under resten af bladets rotation lukker den anden flig for lyset. Opbygningen ligner i øvrigt de andre centrallukkere med masterring, lukkerbladsring og hæmværker. Udefra er det slet ikke til at se forskel.

Det lyder umiddelbart meget snedigt, men det var alligevel ikke muligt at nå ned på 1/1000 sekund. Det kan egentlig ikke undre, for den nye opbygning med to flige betød, at bladet blev lidt tungere. Det kunne derfor ikke lukke hurtigere op end de traditionelle centrallukkerbla-

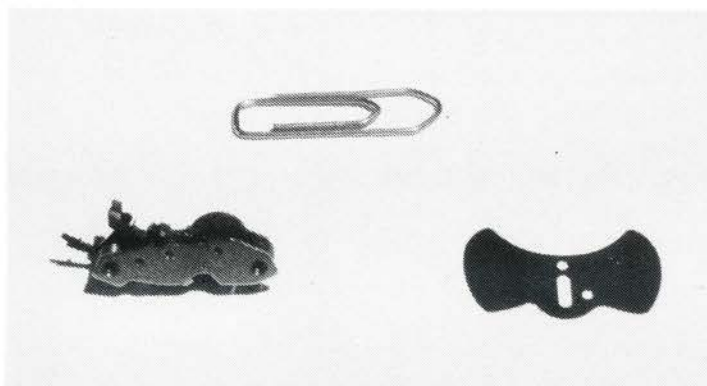
de. Så når der var lukket helt op, var der gået næsten et milisekund. Til gengæld var der nu fart på bladene, og det tog ikke ret lang tid at lukke igen. Det gav imidlertid et andet problem: den effektive blændeåbning blev for lille, fordi belysningskurven blev spids. Så man indførte et ekstra hæmværk for at bremse bevægelsen på toppen af kurven. Så var slaget tabt: det var ikke muligt at nå længere ned end til 1/750 sekund. Dette viser, at når det drejer sig om hurtigste lukkertid, har den traditionelle centrallukker en ideel kurve. Netop fordi bladene skal i fart igen efter vendingen, bliver kurven tilpas flad på toppen. Ved længere eksponeringstider er dette uden betydning.

Men tilbage til prestorlukkeren: efter eksponeringen skal bladene tilbage til udgangspositionen. Det sker, når lukkeren spændes. Det betyder, at bladene lukker op for anden gang, og lukkeren er derfor udstyret med et ekstra sæt lukkerblade (capping blades). Når man læser (f.eks. i Mc. Keown's), at Prestorlukkeren har roterende balde, skal det ikke forstås sådan, at de bliver ved at rotere samme vej. De roterer blot 90 grader længere end de traditionelle lukkere, og de "vender" ikke under eksponeringen.

Grafisk fremstilling af hurtigste eksponeringstid.

Den adskilte Prestor-lukker.

Hvis man ønsker at rense og smøre hæmværkerne i Prestorlukkeren, skal de to lukkerblade afmonteres, da hæmværkernes monteringskruer sidder bag bladene. Lukkerbladene sidder monteret i en lukket enhed, så de er nemmere at håndtere end de løse blade i en Compur eller Prontorlukker, men pas alligevel på, at overlappet mellem bladene ikke forstyrres. Når man først er kommet ind til hæmværkernes skruer, er afmontering, rensning og smøring uproblematisk. Når hæmværkerne igen er fastgjort, anbringes lukkerbladsringen på sin plads over sin tap. Derefter kan den ene skruer, som holder hele lukkerbladsenheden skrues i. Det ekstra sæt blade kan nu anbringes ved hjælp af tre store skruer, hvoraf den ene fungerer som leje for udløserpalen. Først nu skal

masteringen og kontrolskive bringes på plads. På masteringen sidder en fjerderbelastet pal, som er beregnet til at gå i indgreb med selvudløseren: den skal holdes inde under monteringen, så der er brug for mange fingre under processen, det skal her bemærkes, at det godt må være tommelfingre: de er i virkeligheden de vigtigste. Man kan derfor gennemprøve alle funktioner, medens lukkeren endnu befinder sig udenfor apparatet. Det mest lærerige er, at der er noget, som IKKE virker: for hver gang du må gentage processen, vokser din indsigt og rutine! Det er et herligt arbejde, hvis man har tålmodighed til at føre det til ende. Der skal bruges list, og der skal "lirkes". ●

Stort 5-års jubileum i Olofström

Niels-Harald Ottosson

För femte året i rad anordnade Olofströms Hembygdförening och Niels-Harald Ottosson den för varje år allt populärare fotografiska-samlar-marknaden i Olofström den 12 sept. Som detta året hade bokats inte mindre än 31 st. bord. Antalet utställare/säljare var således det hittills största med deltagare från såväl norra Sverige, som Danmark, Tyskland och Frankrike.

Redan på lördagskvällen samlades de till Olofström anlända till en genomsam och gemytlig måltid på ett litet värdhus i Jämshög strax söder om Olofström. Ett 20-tal personer deltog och under kvällen tillsattes en interimstyrelse för bildandet av ett svenskt eller kanske t.o.m. skandinaviskt Rollicisällskap som till uppgift skall ha att främja fotograferandet med och kunskapen om Rolleikamerorna. Initiativtagare till detta är John-Erik Bergman, Stockholm, och Bo Sällberg Vimmerby. Du som är intresserad av att bli medlem kan ta kontakt med John-Erik Hansson, Östra Bondsjögatan 10, 871 52 Härnösand.

Så till söndagens arrangemang - redan innan kl. 8 på morgonen stod utställares bilar i kö utanför Olofströms Museums utställningshall "I ängan och när arrangörerna öppnade packades det upp en otrolig mängd fotografiska och många av dagens mest lyckade affärer gjordes redan innan allmänheten släpptes in kl. 10.00. Vad många av oss säljare upplevde var att det som inte alls såldes under 1998 års marknad denna gången var mycket efterfrågat, men också tvärt om. Sammantaget kan sägas att flertalet såväl köpare som säljare var belåtna med året Olofström-marknad.

De mest belåtna var nog i alla fall våra tyska vänner som bokats försäljningsbord, men sälje - det var kanske i svåraste laget då fotografikapriserna i Sverige är väsentligt lägre än i vårt södra grannland - däremot köpa, det gjordes i så stor omfattning att till och med resväskor till slut efterfrågades för att kunna transportera hem alla de kameror som skulle till Tyskland.

Förutom representanter från Dansk Fotohistorisk Selskab deltog Svante Warfvinge från Svensk Fotohistorisk Förening, Rolf Håkansson från Fotomuseet Olympia i Falkenberg och Claes-Göran Hedeby samt Jan Bergman från Kamera-Museets vänner i Sundsvall. ●

Nils-Harald Ottosson foran utstillingsbygningen.

Der var trængsel i lokalerne.

- endnu mere trængsel.

Interesserede kunder.

Fig. 191

Knud Nielsen og Niels Resdahl slapper af på vandrerhjemmet.

Foto: Gunnir Jørgensen.

Niels Resdahl i baggrunden, Peter Stargaard og Carsten Gjerlev.

"Dit & Dat"

Mødereferat

Torsdag 16. september

København

Henrik Steinmetz fortalte om sine mange år i den fotografiske branche - import og eksport. Som betroet medarbejder i, firmaet Erik Nielsen, Fotografisk Handelshus i Rosengården i København berettedes om mange hektiske år. Særlig interessant var årene hvor man havde handelssamkvem med det tidligere DDR. Vi blev præsenteret for mange spøjse ting, som Henrik havde oplevet på de mange handelsrejser østpå.. Det store fremmøde gav en livlig debat med foredragsholderen. Tak til Henrik Steinmetz, hvis foredrag vil blive bragt i Objektiv på et senere tidspunkt.

Torsdag 30. september

Ekskursion til Filmarkivet

25 veloplagte medlemmer deltog i ekskursionen til Filmarkivet som på mange måder var en chokerende ople-

velse. Efter en grundig gennemgang af arkivets historie, dets muligheder, eller mangel på samme, delte Jesper Johnsen og Uffe Lomholdt Madsen de fremmødte i to grupper, hvorefter vi drog på vandring igennem de tidligere krigskassematter, hvor en kulturskat er ved at gå til grunde. I tusindvis af filmruller befinder sig i en ufattelig dårlig tilstand - en stor del er faktisk allerede gået tabt. Men heldigvis er der lys forude. Et større økonomisk beløb er blevet bevilget, Jesper Johnsen ansat som "livredder", må man håbe at resterne kan reddes, og blive til anvendelige film i de kommende år. Man havde forberedt et par usædvanlige forevisninger - en morsom reklamefilm og en ganske nyfundne optagelse med den danske sanger Aksel Schiøts. Særlig bemærkelsesværdig var, at lydoptagelsen var foretaget med et af Kurt Petersens klenodier. Vi ønsker held og lykke med det store arbejde, som i de kommende år vil fylde godt op i de to herrers liv.

Ikke engang skosvæerte kan der fremstilles af disse ynkelige rester af utallige filmruller, men som man ser fungerer det miljøvenlige fordampningsanlæg perfekt!

Lørdag 2. oktober

Loppemarked & anvisningssalg i København

Det sædvanlige efterårsloppemarked & anvisningssalg blev afviklet uden den store dramatik. Bordene var fyldt til randen med alverdens fotografika. En russisk guldeica side om side med mere ydmyge effekter. Den livlige handel stod på i et par timer, hvorefter Andreas og Co. Tog sig af anvisningssalget På sædvanlig fornøjelig vis kom man gennem programmet. Priserne var vel på det jævne, det er efterhånden tydeligt at "de lukkede cirkler" gør deres effekt, omsætning kr. 8.500,-, men som før sagt: alt i livet kan ikke blot være roser, uden torne. Vel mødt næste gang!

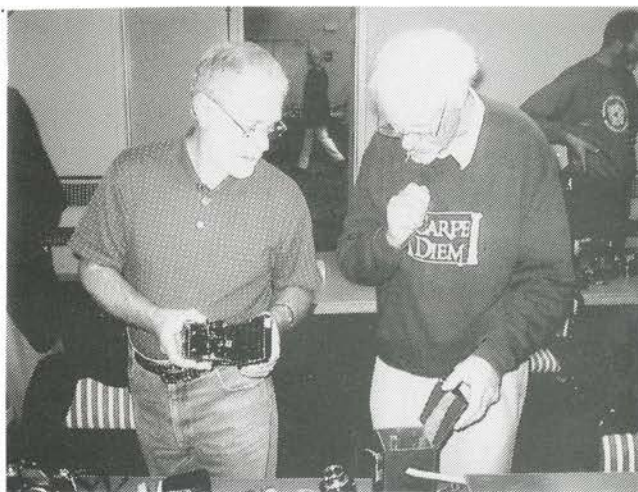
Fru Bodnia har "skoret kassen".

Foto: Gunnis Jørgensen.

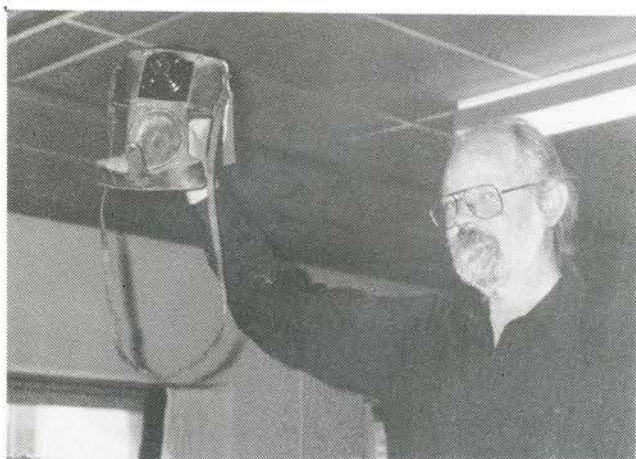
Kunderne skal nok komme.

To eksperter ser tingene an.

Her foregår der en livlig handel.

Den nyudnævnte formand passer stadig sit bijob.

Foto: Ole Schelde.

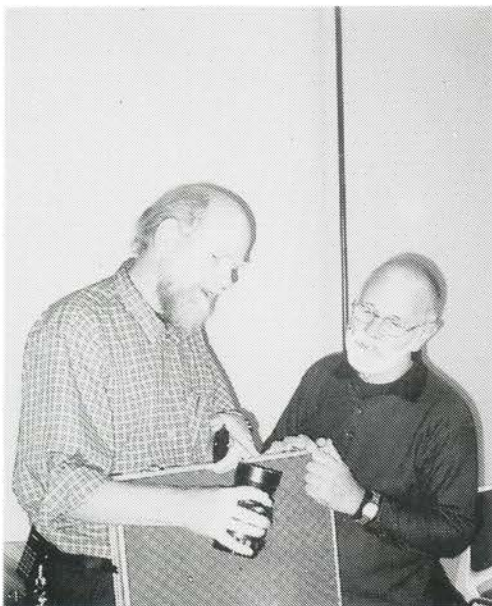
Man hyggede sig gevaldigt!

Et par kønne eksemplarer.

Bjarne Meldgård præsenterer sin kollektion af fotobøger.

Niels-Ove Rolighed og Knud Nielsen.

Lørdag 9. Oktober

Loppemarked & anvisningssalg i Vejle

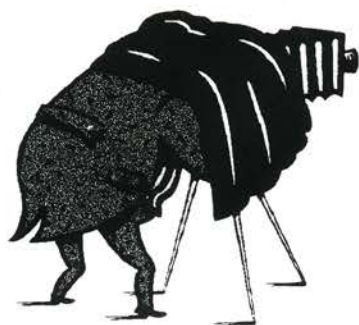
Kaj Kempel havde igen med stor dygtighed arrangeret sæsonens første loppemarked og anvisningssalg i Domus store og luftige lokaler. På slaget 9:30 bød Kaj velkommen, og en livlig handel ved de opstillede borde tog sin begyndelse. Mange rariteter skiftede ejerskab, og bemærkelsesværdigt er det, at også enkelte helt nye kameraer blev handlet. Det kan vist formodes, at der i det små fra Tyskland - privat er importeret en mindre sending af det helt nye Voigtländer Bessa L - med det fantastiske 15 mm. Objektiv.

Efter frokosten begyndte formidlingssalget, hvor Andreas Trier Mørch med sædvanlig autoritet svingede hammeren, og i rask tempo førte de forsamlede igennem et righoldigt udbud af samlerkameraer, der for en stor dels vedkommende var af ganske høj kvalitet. Svenn Hugo var som altid "kamaslæber" og satte med små indskudte bemærkninger lidt liv i omsætningen. Der blev opnået pæne priser - både sælgere og købere kan være tilfredse med resultatet, omsætning kr. 12.500-.

En smule malurt skal dog dryppes i bægeret. Når selskabet arrangerer anvisningssalgsmøde primært for vore jyske og fynske medlemmer, ville det også være dejligt, hvis flere end ca. 35 medlemmer ville tage sig tid til at møde op og deltage i aktiviteterne. Der er masser af plads, og det ville være endnu morsommere for alle parter. G.J.

Jyllandsmøde
LØRDAG DEN 29-01-ÅR 2000
Domus
Enghavevej 34
7100 Vejle

Loppemarked og skrotsalg

Program:

- kl. 11:30 Vi mødes på Domus og stiller op til loppemarked
- kl. 12:00 KAJ KEMPEL byder velkommen og loppemarkedet begynder .
- kl. 15:00 Skrotsalget begynder .
Efter skrotsalget er der fælles oprydning!

Skrotsalg

Som noget nyt forsøger vi ligesom I København at afslutte med en hurtig gang skrotsalg. Alle opfordres til at medbringe en enkeltting eller rodekasser.

Sagerne skal være afleveret inden kl.13. Der må kun medbringes sager, der har med foto eller film at gøre.

DFS vil være vært ved en kop kaffe –te og kager.
Øl vand m.m. skal man selv medtage.

Tilmelding senest den 22-01-ÅR 2000

Kaj Kempel
Overager 10
7120 vejle øst
Tlf.: 7581 4511

Vel mødt

Hvad var det, der skete?

Svend Frederiksen

Har kameraet udviklet sig støt og roligt i takt med de teknologiske fremskridt og muligheder, som disse åbnede. Nej! Jeg mener, at der omkring 1980 kom et helt nyt koncept på banen. Det gamle koncept kunne sammenfattes i ordet kontrol. Fotografen skulle have den størst mulige grad af kontrol med sine optagelser. Det var på denne baggrund, at spejlrefleks-kameraet gennem tre årtier blev udviklet til perfektion:

1. Billedudsnit

Fotografen så det billede, som ville komme på filmen, når han trykkede på udløseren. Søgeren viste med størst mulig lysstyrke, uden parallakse eller andre forstyrrelser det billede, som han havde mulighed for at få i "kassen". Hvis han ønskede et andet udsnit af det billede, som hans optagestandpunkt muliggjorde, kunne han skifte til en anden brændvidde. Søgeren viste nu igen præcist, hvilket billede en eksponering ville resultere i. Efter eksponeringen var billedet straks synligt i søgeren igen.

2. Fokus

En matskive kombineret med et snitbillede eller mikroraster gav fuld kontrol ved valg af fokus. Dybdeskarpheden lod sig let kontrollere ved en kortvarig nedblænding. Straks efter havde søgeren igen størst mulig lysstyrke, kun begrænset af største blænde på det valgte objektiv. På normalbrændvidden havde en hidsig konkurrence blandt fabrikanterne åbnet mulighed for blændeværdier tæt på f 1:1.

3. Eksponering

Uden at flytte blikket fra søgerbilledet, havde fotografen fuld kontrol med filmens belysning. Blænde og lukkertid var indspejlet i søgerbilledet sammen med lysværdien, som blev målt gennem objektivet, eventuelle filtre og andet udstyr. Han kunne frit vælge den kombination af lukkertid og blænde, som han ønskede, og han kunne bringe den i overensstemmelse med den målte lysværdi. Ved at iagttage lysmålerens reaktioner kunne han vurdere lysets fordeling i billedfladen.

4. Filmtransport

Ikke alene var alle apparater forsynet med hurtigfremførelse af filmen og samtidig spænding af lukkeren. Mekanikken var så forfinet, at det skete med en utrolig letthed. Ville man lave dobbelteksponering kunne det lade sig gøre. Bortset fra denne undtagelse var der spærret for fejltagelser (ueksponerede eller dobbelteksponerede billeder).

Hvad var det da, som skete i firserne? Jo! Elektronikken gav os nye svimlende muligheder, men det indebar, at vi føjede et nyt koncept til det kendte. Kodeordet var ikke længere kontrol. Det nye koncept gav os for alvor automatisering. Fabrikanterne havde længe flirtet med begrebet, men det var noget vrøvl. Selv om mange af modellerne hed noget med auto, var de ikke spor automatiske. Det blev de i firserne, takket være elektronikken.

Men de nye muligheder gav ikke rigtig nogen mening under det gamle kontrollkoncept. Man havde jo allerede perfekt kontrol med alting! Det begyndte ganske vist med, at lukkeren blev styret elektronisk. Det var egentlig overflødig, for der var ikke noget i vejen med de mekaniske lukkere. Måske blev lukkeren billigere?

Men nu kom den ægte automatik. Hvad ingen havde troet muligt blev til hverdag. Alt er nu automatisk, selv fokuseringen. Vend blot dit blik mod det objekt, som du ønsker i fokus. Elektronikken ordner resten.

Kodeordet er automatik. Nu kan du koncentrere dig om at udfolde din kreativitet, siger reklamerne. Du behøver ikke at have kontrol med det tekniske. Og vi er endda ikke af den grund blevet begrænset. Vi fik lov til at beholde det gamle koncept, kontrol, ved siden af det nye: det er blot et spørgsmål om at vælge det rigtige program. Vi har nu ubegrænsede muligheder, blot skal man være opmærksom på bagsiden af medaljen: det hele er blevet meget kompliceret. Se blot på tykkelsen af manualen!

Endelig har man jo lov til at bruge de gamle apparater. De er ikke slidt op. De er faktisk værd at samle på! Fordi man nåede det perfekte under et halvt glemt koncept. Der er efter min mening ikke tale om produkter, som blot er forældede udgaver af de moderne apparater: det er en helt anden verden, som udstråler enkelhed og kvalitet. I dag har vi et fremragende, højteknologisk produkt i elektronik og plastik, som giver os alle muligheder, vi overhovedet kan komme i tanke om og en hel del mere oven i. Men hvad er apparaterne værd om 25 år?

Billedkvaliteten? Den afgøres af den film og den optik, som fotografen har til rådighed.

En samler (bruger til daglig Canon EOS 50e). ●

Museumsklenodie 22

I 1948 modtog Dansk Fotografisk Forenings Fagskole i København en gave fra fotograf og modellør James Gotfred Elleby født i 1865. Den 83-årige Elleby skulle netop til at nyde sit otium i Østermarie på Bornholm.

Gaven var et keramisk arbejde, en statuette forestillende en gammel vandrende fotograf, som med hele sit udstyr omkring sig har taget plads på en sten for at stoppe sin pibe. 51 år senere blev den fine sag videregivet til Danmarks Fotomuseum af D.F.F.'s oldermænd Niels Elswing.

Danmarks Fotomuseum
Museumsgade 28, DK-7400. Tlf & fax: 9722 5322.

Anvisningssalgslisten til lørdag d. 09.10.1999 i Vejle

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag	Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Praktica, Jena B 2/58		130	130	50	Retinette IA type 044, Reomar 2,8/45, BT			35
2	Kodak, Retinette IB type 037, Reomar 2,8/45		30	30	51	Gammelt album med ca. 20 visitkort billeder + diverse			50
3	Kodak, Vollenda 620, Anastigmat 4,5/45, BT		120	120	52	Agfa, Optima + Optima I, Optima Ia			50
4	Kodak Retinette type 022, Reomar 3,5/45, BT		25	25	53	Kodak, Retinette + Retinette IA + Retinette Ila			65
5	Wirgin, Edixa, Isconar 2,8/43		35	35	54	Minolta, Hi Matic F + Hi Matic G	B		55
6	Exa ver. 5, Jena T 2,8/50		220	220	55	Ricoh 500 G	B		50
7	Zeiss Ikon, Contina 529/24, Pantar 2,8/50, BT		70	70	56	Kodak, Retina Ib, Xenar 2,8/Synchro Compur, lukker defekt			50
8	Agfa, Silette, Color Agnar 2,8/45, BT		20	20	57	P.C. Goertz, 9x12 pladekamera, åbner vandret, defekt			280
9	Rolleicord II, Triotar 3,5/75, BT		240	240	58	Franka 6x9, 6,3/105	C		60
10	Zeiss Ikon, Ikonta 35 528/24, Novar 3,5/45, BT		140	140	59	Zeiss Ikon, Contina, Pantar 2,8 + Contina 2a, Novar 3,5			70
11	Zeiss Ikon, Ideal 111, Tessar 4,5/120		200	200	60	Semiflex 2 øjet ca. 1950 + Voigtlander Brillant			300
12	Rollei cameras (1986), Arthur Evans		130	130	61	Optik Seimar 4,5/200 + Tokina 3,5/135 + Wide Conversion x 0,7			90
13	Exakta Kleinbild Fotografie, Werner Wurst		60	60	62	Voigtlander, Bessa 6x9, Voigtar 7,7	D		60
14	Exakta Varex Iib, Pancolar 2/50, BT		480	480	63	Agfa, Isolette 6x6, 3 stk. forskellige			130
15	Braun, Paxette Electromatic, Ennagon 5,6/40, BT		10	10	64	Agfa, Karat førkrigs, 1 stk. chrome + 1 stk. sort			200
16	Agfa, Optima III, Color Apotar 2,8/45, BT		15	15	65	Picolette sparebøsse			100
17	Exa Ila ver. 2, Domiplan 2,8/50		220	220	66	Kikkert, Capitar 8x40			120
18	Zeiss Ikon, Nettar, Novar 4,5/75, BT		35	35	67	Kodak, Retina Refleks III + Retina Ib, Xenar 2,8, lukker defekte			240
19	Praktica, uden optik		150	150	68	Weita, Weitur ca. 1936, Triotar 4,5/75, lukker sløv			130
20	Rolleiflex Automat, Tessar 3,5/75, BT		420	420	69	Kodak, 3 stk. Retinette 1A, Pronto, Prontor 250 S, Prontor 300 S			65
21	Contax III, Tessar 3,5/50, BT		480	480	70	Ihagee, Ultrix 6,5x11			150
22	Voigtlander, Vito CD, Lanthar 2,8/50		100	100	71	Edixa Refleks, Xenar 2,8/50			200
23	Kochmann, Korette, Vidar 4,5/50		180	180	72	Kasse med fotohæfter			260
24	Zeiss Ikon, Contina Ila, Novicar 2,8/45		55	55	73	Rodekasse			200
25	Canon TL b, Canon 1,8/50		190	190	74	Ihagee, Auto Ultrix 6x9			90
26	Canon Lens, 3,5/35 nr. 24341		50	50	75	Petri TTL, Petri 2,8/50 + Petri 2,8/28			130
27	Akarex, Xenon 2/50		200	200	76	Rodekasse			100
28	Kigawa 3 Kogaku, Wester Anastigmat 3,5/75		320	320	77	Jobo papirfremkalder tromle, ny, max. 24x30			45
29	Zeiss Ikon, Super Ikonta A 530, Tessar 3,5/70, BT		650	650	78	Voigtlander, Brillant 7,7, BT			260
30	Zeiss Ikon, Nettar 515/2, Nettar 6,3/105		60	60	79	Ferrania Ibis, Primar 7,5, 4,5/60	C	300,-	45
31	Flexaret TLR, Mirar II 3,5/80		110	110	80	Forstørrelsesapparat Liesegang 24x36, Peplostar 4,5/50 m. pære			5
32	Praktiflex, Victor 2,9/50		150	150	81	Altix + 2 stk. Agfa			40
33	Kodak, Vest Pocket Autographic, Anastigmat 6,9/84, med griffel		100	100	82	Retina 1 type 119, 1936-1938 sort, Xenar 3,5, comp. rapid	C	300,-	300
34	Agfa, Karat 35, Solinar 3,5/50, BT		160	160	83	Retinette IIB, Reomar 2,8	C	200,-	-
35	Agfa, Silette, Color Solinar 2,8/50, BT		50	50	84	Diax Ia, søgere 35, 50 og 90, Xenar 2,8, sync. compur	B	300,-	-
36	Soligor, Teie Auto 3,5/200 til Exakta		130	130	85	Kodak No 1A Pocket Jr. 1930, gulbrun	C	250,-	260
37	Meyer, Trioplan 2,8/100 til Exakta		70	70	86	Korelle strut folding 3x4, 1930, selvudløser sløv	C	250,-	220
38	Soligor, Wide Auto 2,8/35 til Exakta		120	120	87	Stereo betragter	B	200,-	110
39	Kodak No 2A Folding Autographic Brownie, org. papømball. m. griffel		150	150	88	Praktica, Super TL 1000 spejrefleks, Jena 2,8, lysmåler?			170
40	Exa II, Jena 2,8/50		200	200	89	Voigtlander, Bessa RF, sort, Helomar 3,5, Comp. Rapid, BT	C	1100,-	-
41	Agfa, Colorflex, Color Apotar 2,8/50, BT		180	180	90	Robot optik Xenar 5,5/200, mtk. "Sørtillieriet",			550
42	Rolleicord III type 2		180	180	91	Bessa fix			50
43	Edixa Mat Refleks model C, Auto Mamiya Sekor 1,2/50, BT		220	220	92	"			130
44	Scandia, 9x12 pladekamera, Dobbelt Anastigmat 6,3/135		160	160	93	"			150
45	Minolta, Hi Matic F, Rokkor 2,7/38, BT		40	40	94	"			150
46	Canonet 28, Canon Lens 2,8/40, BT		45	45	95	"			200
47	Zeiss Ikon, Colora, Novar 3,5/45		30	30	96				
48	Agfa, Karat, Igestar 6,3/55, BT		130	130	97				
49	Retinette I type 030, Reomar 3,5/45		35	35	98				

Anvisningssalgslisten til lørdag d. 02.10.1999 på Østerbro

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	A century of cameras (1982) S. Lothrop. 185 s. hæftet, sjældnen	A	125.-	.
2	Braun Paxette, Isco 2,8/50	A		20
3	Voigtlander, klappkamera 6x9	B		20
4	Zeiss ikon, klappkamera Nettar 6x9, Nettar 4,5/11	A		60
5	Kodak, klappkamera 6x9, Doublet	B		20
6	Polaroid 210	B		30
7	Ernemann, 9x12 plade	B		80
8	Yashica Minister, Yashinon 2,8/50	B		20
9	Gammel dia projektor, ca. 1925			100
10	Ihagee Ultrix 6,5x11			60
11	Edixa Refleks, Xenar 2,8/50			60
12	Ihagee Auto Ultrix 6x9			30
13	Pentacon 4/200 til Exakta			130
14	Olympus XA-2 med A11 blitz i gaveetui, brugsanvisning	A	375.-	240
15	Kodak, Retinette 1A, BT	A		20
16	Agfa, Optima, BT	A		20
17	Voigtlander, Vitoret B, BT	A		30
18	Nikon AF batteribundstykke, uoriginalt	B		5
19	Ricoh, Auto 35, BT, lysmåler?	B		10
20	Beau Brownie, blå, med taske, ca. 1930, farve afbleget	B	100.-	80
21	Era Box (1933-1938) med læderbox	AB		20
22	Agfa, Record, 6x9, 4,5/105	AB	100.-	30
23	Photax, fransk bakkelitkamera (1948-1950) med original B-taske			100
24	Svejlax, Camera, 3 bøger 1943-1946			50
25	Tysk Fotomagasin, 5 bøger 1959-1962			60
26	Kodak Carousel, S-AV 2000 overblændingsbox			100
27	Petri TTL, 1,8/65, lukker?	B		30
28	Petri SLR model FTE, 1,7/55, de lange tider?	B		50
29	Filmstoto Kieker, 5x5 projektor i æske	B		30
30	Edixa Mat Kadett, Cassaron 2,8/50, BT			70
31	Retina la Type 015, Xenar 3,5/50, BT			70
32	Zeiss ikon, Baby Box Tengor, Goerz Frontar 11			120
33	Exa Ila version 2, Jena 2,8/50			50
34	Ernemann, 9x12 pladekamera med dobbelt udlræk, Polyplan 7,2/135			60
35	Agfa Billy I, Agnar 6,3/105, BT			20
36	Zeiss ikon, Box Tengor 54/15, Goerz Frontar			25
37	Zeiss ikon, Box Tengor 54/2, Goerz Frontar			10
38	Zeiss ikon, Era Box, 4,5x6			50
39	Voigtlander, Vito CLR, Color Lanthar 2,8/50, BT			25
40	Weita Perle, 6,5x11 klappkamera, Trinar 4,5/120			50
41	Fotografisk Årsbok 1947-1948-1949			10
42	Zeiss ikon, Contina Ila 52/724, Novar 3,5/45, BT			25
43	Agfa, Optima, Color Apotar			10
44	Exa Ila, Tessar 2,8/50, BT			130
45	Werra 3, Tessar 2,8/50, BT			95
46	Wirgin Edixa Flex, Auto Mamiya Sekor SX 1,2/50			150
47	Zeiss ikon, ikonta 520/2, Novar 6,3/105, BT			25
48	Retina I Type 117, Xenar 3,5/50, BT			900
49	Retina Ila, Ektar 3,5/50, BT			100

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
50	Retinette I, Reomar 3,5/50, BT			10
51	Kodak Junior 620, Anasligmat 6,3/105, BT			20
52	Die Infrarot, Fotografie, Dr. Othmar Helwich			5
53	Das grosse Agfa Labor Handbuch			5
54	Voigtlander, Vito BL, Color Skopar 2,8/50 m. Proxirect nærudstyr, BT			220
55	Cornu Ontobloc II, Berthiot Flor 3,5/50			160
56	Agfa, Isolette I, Agnar 4,5/85			40
57	Edixa Mat Refleks mod. S-L, Xenon 1,9/50			220
58	Voigtlander, Brilliant, Voigtar 9/75			80
59	Zeiss ikon, ikonta 523/16, Novar 3,5/75, BT			30
60	Agfa Optima I, Agnar 2,8/45			5
61	Zeiss ikon, Contina LK, Color Pantar 2,8/45, BT			15
62	Zeiss ikon, Nettar 518/16, Novar 4,5/75, BT			10
63	Carl Zeiss Jena, Werra I, Jena T 2,8/50			35
64	Fotograf-Fotografiering-Fotografi, John Hedgecoe			20
65	Meine Erfahrungen mit der Leica, Dr. Paul Wolff			90
66	Gl. album med ca. 50 visitkort billeder			110
67	Zeiss ikon, ikonta 521, Tessar 3,5/75, BT			260
68	Zeiss ikon, Contina III, Pentar 2,8/45, BT			50
69	Contessa Neitel, 6,5x9 pladekamera, Sonnar 4,5/120, BT			220
70	Plaubel Makina, 6x9 pladekamera med plader, Anticomar 2,9/100, BT			700
71	Retina la type 015, Xenar 3,5/50, BT			80
72	Retina I type 013, Xenar 3,5/50, BT			50
73	Allix, Meritar 2,9/50			30
74	Konica Auto Refleks, Hexanon 1,8/52 + Tele Hexanon 2,5/135, taske			700
75	Kodak databog			10
76	Pariserinder, André Maurois			50
77	Foto Verdens udstilling			10
78	Fotografi i 100 år, Bjørn Ochsner			40
79	Lumière, 6x9, Scoutboy, i læderbox			15
80	Kodak, Vestpocket Autographic, -griffel, made in Canada ca. 1921, BT	AB	150.-	.
81	Rolleiklin 24x36 i original papbox	A	200.-	90
82	Cenei betragter til 6x6, plast	A		15
83	Belysningsudstyr til småfilmtekster (2 lamper, stativ, masker m.v.)	A		10
84	Prismekikket, Meldon de luxe, 8x40 i etui	A		60
85	Braun blitz, SCA Vario, til 4 elementer a 1,5V	A	150.-	170
86	Kodak Brownie No.2, 6,5x11, med originalt canvasetui	A		30
87	2 stk. Tamron adapterringe til Canon FD + Pentax K + 1 blåfilter Nikon	A	200.-	.
88	35 mm. hånddrevet bemejlsfremviser, mangler lyskilde	A	300.-	.
89	Novoflex 5,8/400, hurtiggrebstele i original box			1050
90	Voigtlander, Super Dynarex 4/135 i originalt læderetui	A		700
91	Zeiss ikon, Contaflex Super B + Zeiss Colora			240
92				
93				
94				
95				
96				
97				
98				

MØDERÆKKEN

13/1 (Ekskursion) + 20/1 (Kbh.) + 29/1 (Jylland)
17/2 (Kbh.) + 16/3 (Kbh.) + 16/4 (Odense)

Torsdag 13. januar
Ekskursion til Det kgl.
Bibliotek.

Torsdag 20. januar
Den "gamle" paparazzo-fotograf Mogens von Haven har gennem et langt liv levet på kanten af en brøkdæl sekund. Kom og hør en inspirerende fortæller gøre rede for sine "gerninger". De mange år som ballet- og sportsfotograf er nok endnu en "messe" værd. Juledagens oprydning af "skrot" kunne til slut passende komme under hammeren.

Lørdag 29. januar
Loppemarked i Vejle

Torsdag 17. februar
Fra pilfinger til "ekspert". Svend Frederiksen er efterhånden kendt af læserne som habil leverandør af tekniske fotoartikler. I aften får man mulighed for at se den flittige skribent optræde med "hammer & mejsel". Samlerområdet er 35 mm kameraer fra perioden 1945 til 1970 - kort sagt: hvor langt kan og bør man gå under restaureringen.

Torsdag 16. Marts
Poul Winstrøm præsenterer sit arbejde med højhastighedsfotografering i stereo, dvs. fotografering af ultrahurtige forløb i nær- og makroområdet med en hjemmelavet lukker. Som eksempler vises faldende vanddråber og eksploderende balloner. Desuden vises en række enestående stereoskopbilleder, hvor lukkeren med den ultrakorte reaktionstid har været anvendt. Ingen havde vel forestillet sig en aften uden "skrot" - nej vel!

Søndag 16. April
Generalforsamling i Odense

Nye medlemmer:

Kurt B. Larsen
Hermann Triers Plads 4,4.th.
1631 København V.

Ib Brorly
Pilehavevænge 30,
2625 Vallensbæk.

Preben Just Nielsen
Marielystvej 54,
2000 København F.

Jan Rasmussen
Stengårdsvej 45,
9800 Hjørring.

Jan-Erik Nilsson
Beryllgatan 57,
42 652 Västra Frölunda
Sverige.

Velkommen!

Nekrolog

En af Dansk Fotohistorisk Selskabs veteraner Niels Børge Magnussen er ikke blandt os længere. Niels startede sin "karriere" allerede i 1976, hvor han med stor ildhu deltog i selskabets første store satsning: en udstilling af fotografika i Sparekassens lokaler på Strøget i København. Sammen med de øvrige 10-12 medlemmer lykkedes det at opstille en flot og præsentabel udstilling. Niels tog sig specielt af det opstillede mørkekammerudstyr som havde hans store interesse. I en årrække var han selskabets første revisor, med ansvar for den store kassebeholdning på kr. 1.084,-

I mange år, da selskabet havde til huse på adressen: Strandvejen 339, Skovshoved, var Niels Magnussen altid en flittig debattør, som elskede at deltage i de andre medlemmers samlerområder, med gode råd om dit og dat. Vi er stadig en lille skare som husker Niels som en kær, snakkesaglig ven, hvis ord man lyttede til. Desværre plagede sygdommen ham i de senere år, hvilket gjorde at der blev længere og længere imellem han mødte op. En god hjælpsom, venlig og engageret entusiast vil blive savnet.

Generalforsamling & Landsmøde i Odense
SØNDAG DEN 16. APRIL ÅR 2000

Spaltelukkeren

Den 84-årige fhv. fotohandler Jørgen Gregersen kan tilføje en ny titel på sit visitkort: kustode. Sammen med 23 andre medlemmer af Lyngby Kunstforening har de udstillet egne værker, Jørgen Gregersen med 4 fotografier - samtidig var han kustode i udstillingsperioden.

13 Hasselblad-kameraer på Månen! Det første kamera landede 25. Maj 1961, det næste kom 3. Oktober 1962, et i juni 1966 og endelig et den 20. Juli 1969. De øvrige 4 apparater er fordelt mellem 1961 frem til i dag.

Den amerikanske naturfotograf Ansel Adams første fotografiapparat fik han i 1916 af sine forældre - det var et Kodak No.1 Brownie. Kameraet er for nylig blevet overgivet som gave til George Eastman House International Museum of Photography and Film. Giveren er Enid og Jack Naylor.

Cykel-fotografier - køb, salg og bytte! Kontakt Lorne Shields, 131 Becroft Rd., 2408, Willowdale, ON, M2N 6G9, tlf.: (416) 733-3777, fax: (416) 744-0747 eller e-brev: vintage@globalserve.net

Voigtländer-samlere kan med stort udbytte have glæde af "Voigtländer Verein" søsterorganisation i England. I forbindelse med et medlemskab får man bladet Voigtländer Matter, som på fortrinlig vis indeholder: tekniske data, historier samt alt det en rigtig samler af området har brug. Kontakt: Mike Rees, 6 Clerics Walk, Shepperton, Middlesex TW17 8JQ, England.

Danmarks Fotomuseum har erhvervet en usædvanlig fin brosche (diameter 2 cm) fundet i årets kulturby Weimar. Det smukke kollodiumbillede af en lille pige har heldigvis overlevet både 1. & 2. Verdenskrig.

Hvad med en studiegruppe?

Hvem har lyst til at være med i en studiegruppe med fotografika som emne? Det kunne f.eks. være: fotonhistorisk forskning, oversættelse fra tysk eller engelsk, fotolitteratur, eller specielle samlerområder. Alle sidder vi inde med specialviden som måske kunne interessere andre medlemmer. Send et par ord til redaktionen om dine ideer og ønsker. Benyt tlf. & fax: 4919 2299. E-brev: dfs@post.tele.dk eller internet: <http://home0.inettele.dk/dfs/>

25-års jubilæet til december år 2000. Medlemmer som ønsker at donere fotografiske effekter til den store benefice-forestilling på festdagen kan allerede nu betro kostbarhederne til Gunni Jørgensen tlf.: 5682-0491.

Fotos af vore møder og ekskursioner. Medlemmer som har optaget fotografier under vore mødeaftener eller ekskursioner, gerne fra 1970 og 80'erne er velkomne til at få disse præsenteret i vort store jubilæumsnummer til næste år. Kontakt venligst redaktionen tlf.: 4919-2299.

Glædelig jul & godt nytår!

Kontingentbetaling-kontingentbetaling-kontingentbetaling
Vor kasserer er taknemmelig hvis man forsøger at overholde betalingsfristen den 29 februar. Efterfremsendelse af Objektiv koster ekstra kr. 6,53, penge lige ud af lommen!

Fabriksvej 7 DK-6270 Tønder
Telefon 7372 3211

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. 3254 5590

Fax: 3254 3858

Kodak A/S
Stationsparken 24
2600 Glostrup
Tlf. 70 15 70 00

E-mail: kodak.dk@kodak.com
www.kodak.dk

Kamera-specialisten

FREDERIKSSUNDSVEJ 136 - 2700 BRØNSHØJ -
TELF/FAX: 3860- 6317.

GOECKER
PROF-SERVICE
35 82 11 00

Tiltingade 13A • 2200 København N.
Postbox 666 • Fax 35 82 52 00

Polaroid

Toftebakken 2 G
Postboks 9
3460 Birkerød Tlf. 45 82 52 90
Fax 45 82 52 95.

Christianshavns
FOTO brugt foto
købes -
køb - salg -
bytte
FILM fremkaldes
og kopieres
artikler TORVEGADE 55
Telefon: 3257 7871

ALT I TRYKSAGER

IDÉ/LAYOUT, DTP, REPRO.
1, 2 & 4-FARVE OFFSET, DIGITALT TRYK,
MASSEKOPI, FARVEKOPI, GIGANTKOPI
BOGBIND OG Udstansning

TOBEMO OFFSET A-S
SMEDEVANGEN 2 • 3540 LYNGE • TLF. 48 19 28 48

VESTERBROGADE 179
Telefon 3321 4476

Åbent: ma.-to. 9-17.30, fr. 9-19, lø. 9-13
50% RABAT PÅ FOTOARBEJDE - POSTORDRE

Fax: 3131 1416

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBROGADE 54 - 2100 KØBENHAVN Ø. TELF: 3542 7117

COLOR FOTO
LYNGBY

COLOR FOTO
FREDERIKSBERG

COLOR FOTO
ESPERGÆRDE

HØRSHOLM FOTO
HØRSHOLM

4 5 8 8 3 6 7 6 3 8 1 0 8 2 1 3 4 9 1 3 2 3 7 7 4 5 8 6 0 3 5 0

BESTYRELSE, ADRESSER M.M.

Formand

Svenn Hugo
Poulsvej 1,
4040 Jyllinge.
Tlf: 4673 2744
Vildmanden@email.dk

Næstformand

Gunni Jørgensen
Dådyrvej 23, Ejby
4623 Lille Skensved.
Tlf. og fax: 5682 0491
gj@olympia.dk

Redaktør

Flemming Berendt
Postboks 49
Teglgårdsvej 308,
3050 Humlebæk.
Tlf. og fax: 4919 2299
dfs@post.tele.dk

Kasserer

Svend Erik Jeppesen
Møllevangs Allé 67,
8210 Århus V.
Tlf.: 8610 5284
Giro konto nr. 1 50 64 47

Anvisningssalgsleder

Niels Resdahl Jensen
Rygårds Allé 33A,
2900 Hellerup.
Tlf. og fax: 3962 0962

Best. Medlem

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172c.II,
1850 Frederiksberg C
Tlf.: 3321 4367

Jyllandsafdeling

Kaj Kempel
Overager 10,
7120 Vejle Ø.
Tlf.: 7581 4511
kaj.kempel@image.dk

Møder: København

Vinterhalvåret
3. torsdag i måneden kl. 19.30
Østerbro Medborgerhus
2100 Århusgade 103,
København Ø.
Tlf: 3538 1294

Vejle

Oktober og januar/februar
Domus
Enghavevej 34,
7100 Vejle.

Redaktion

Objektiv udsendes i april, september og december. Gamle numre kan købes.

Ca. hvert andet år udsendes en opdateret medlemsliste.

Indholdsfortegnelse over alle numre af Objektiv kan rekvireres.

Henvendelse: Flemming Berendt.

internet & E-post:

<http://home0.inet.tele.dk/dfs/>

dfs@post.tele.dk

Webmaster

Peter Haagen
Tlf.: 8669-6057
haagen@post6.tele.dk

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: kr. 300,- (Medlemsperiode: 1. Januar til 31. december).

Girokort udsendes med decembernummeret af Objektiv.

Kontingentet skal være betalt senest **1. Februar**. DFS's gironummer **1 50 64 47**

Henvendelse: Svend Erik Jeppesen.

Anvisningssalg & loppemarked:

Medlemskab af DFS er obligatorisk for at kunne deltage i køb og salg. Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS.

Skriftligt bud fremsendes til anvisningssalgslederen. Anvisningssalg afholdes normalt på generalforsamlingen i april, i

oktober i Jylland og decembermødet i København. Skriftlig tilmelding af fotografika senest **1. marts, 10. august og 1.**

november. Derudover afholdes loppemarked i januar/februar, april, september og oktober.

Henvendelse: Niels Resdahl Jensen.

Følgende har bidraget med materiale eller andet:

Carl Hermann Hansen - Cote Cuculiza - Det Nationale Fotomuseum - Danmarks Fotomuseum

Indsendt materiale er underlagt bladets almindelige layout.

ISBN 0107-6329 Denmark

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.

No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from the Copyright holder.

Copyright Dansk Fotohistorisk Selskab ©. All right reserved under international Copyright Convention.

Tryk: PE Offset, Tømrervej 9, 6800 Vejle.

POSTBESØRGET BLAD
NR. 51049 (7007 FAC).

Målgruppen for Kodaks bokskamera var i begyndelsen børn. Tegneren Palmer Cox udførte en serie primitive tegninger. Denne er fra år 1900.

PHOTOGRAFICA

CLASSIC CAMERAS

SKINDERGADE 41 • 1159 KØBENHAVN K • TEL 33141215 • WWW.PHOTOGRAFICA.COM